

58.
Q. D. B. V.

DISSSERTATIO JURIDICA
DE

EXCEPTIONE
NOBILITATIS
UTRIUSQUE

TAM GENERIS, QUAM SCIENTIARUM ET VIRTUTUM,

QUAM

ANNUENTE DEO TER OPTIMO MAXIMO,

PRÆSIDE

DOMINO

MICHAELE GRASSO, J. U. D.

Sereniss. Würtemb. Ducis Consiliar. Pandect.

Novell. & Crimin. Sanction. Prof. Publ. Ord. fami-
geratiss. p. t. RECTORE Universitatis Magnifico.

Patrono & Præceptore suo omni honoris cultu prosequendo,

Publico Eruditorum Examine submittit

TUBINGÆ

Ad Diem 29. Maji MDCCXVII.

CHRISTIANUS FERDINANDUS à MENZINGEN

Eques Suev.

Typis Viduæ GEORG-HENRICI REISII.

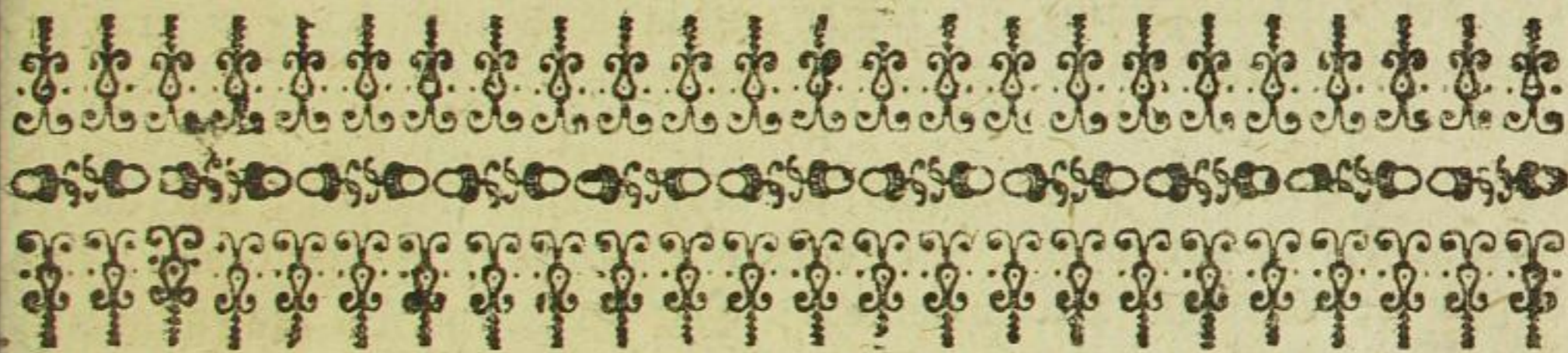
ss. jur. civ.

69,2

Thes. I.

E re ipsa antequam agamus, paucis vni-
 vocum in rubro occurrentium in ante-
 cessum explicare non abs re esse duxi-
 mus. Vocabulum Exceptionis un-
 de dicatur, & quotupliciter accipiatur
 traditum reperire licet apud B. Dn. Reb-
 han. in *Hodeg. Jur. ch. 2. clim. 4.*
par. 3. §. 35. C. F. A. & in ejus enucl.
Bicc. ad tit. d. Except. §. 2. sqq. Hahn.
ad Wesenb. d. t. §. 1. Müller in *Not.*
ad Struv. d. t. th. 2. Quantum ad
 nostrum scopum proficit, duplex impri-

mis notanda est vocis hujus acceptio: Alia *latior*, quâ denotat omnem
 tam *Actori*, quàm *Reo* adversus adversarii sui qualemcunque Intentionem
 Jure competentem defensionem, sive in Exceptione, sive in Replicatio-
 ne, sive in Duplicatione, Triplicatione, aut Quadruplicatione consistat.
l. 2. §. 1. 2. & 3. l. 22. §. 1. ff. de Except. pr. §. 1. 2. & 3. F. de Re-
plic. Alia verò *strictior*, quâ denotat saltem defensionem rei, *Actoris*
 Intentioni stricto Jure competenti & in se quidem efficaci, sed ex circum-
 stantiis adversus reum in effectu iniquæ oppositam. *d. l. 2. pr. ff. L. 10. C*

A

de

de Except. Nos hac vice exceptionem in *strictiori* hac acceptione principaliter considerabimus, ita tamen, ut applicationem & ad ceteras defensionum species modò recensitas pro re nata facere haud detrectemus.

II.

Nobilitatis vocabulum derivatur à voce *Nobilis*, qui dicitur quasi *noscibilis* aut notus, & celebris præ aliis tum propter Genus, tum & propter Virtutem præminentem: **Der mehr seyn soll als ein gemeiner Mann**: quæ nominis notatio aliis allusionibus meritò præfercur. Befold. *Oper. Polit. L. 1. C. 11. §. 6. num. 38.* post alios Jos. Nolden *de do Stat. Nobil. Civ. C. 1. num. 1. sqq.* Dn. Maurit. *de Nobil. inprim. Germ. th. 1.* Idiomate nostro **Edel / Edelmann / Edelleute / von Adel / Adelsgenos / Ritter.** Befold. *thes. pract. voc. Adel & Edelsknecht / Maurit. d. l. th. 5.* Unde Nobilitas quasi *Noscibilitas* Tiraquell. *d. Nobil. c. 2. num. 3.* Gregor. Tholos. *L. 4. de Rep. c. 2. n. 8.* Nold. *d. l. num. 7.* Dn. Joh. Stephan. Burgmeister in *Tr. vom Reichs Adel pag. 207.* Excellentiss. Dn. D. Schweder in *Introd. in Jus Publ. Part. Spec. Sect. 2. c. 18. §. 1.* Accipitur hic titulus dignitatisque gradus, vel in sensu *Latiori*, vel *Strictiori*. Et illo modo etiam Personis illustribus & in sublimiori dignitate constitutis, Ducibus, Principibus, Comitibus, Baronibus tribui posse & tributum fuisse scribit Casp. à Lerch. in *tr. d. Ordin. Equ. Germ. Cas. p. 1. f. 5. sqq.* Paurmeister *d. jurisdict. l. 2. c. 11. n. 12.* Lehman. in *Cbron. Spir. l. 2. C. 14.* Nold. *d. l. num. 50. sqq.* Dn. Eyben in *Disp. d. titul. Nobil. §. 2. sqq.* laud. Dn. Burgm. *d. l. p. 198. & 214.* Non minus & hoc titulo insigniri, qui quamvis genere non, dignitate tamen & honorum gradu tales sunt, veluti Doctores, Patricios, Principum Consiliarios, adnotat per *Instr. pac. Osnabr. art. 5. §. 17.* Dn. Schilter *ad Jus Feud. Alem. C. 1. §. 29.* Dn. Burgm. *d. l. p. 206.* Excellentiss. Dn. D. Schweder *d. l. §. 3.* Imò & Imperatoribus hoc Prædicatum olim datum fuisse constat ex *L. 3. ff. d. Natal. restit. l. 15. C. de pact.* Dn. Maurit. *d. l. th. 2.* Curiamque Romanam s. Pontificiam, in eo sibi quid præcipui arrogare solitam fuisse, & adhuc dum hodie erga Electores, Duces & Principes hoc Stylo uti, ut *dilectos filios, nobiles Viros* eos appellitare sibi præsumat, aliquot adductis Exemplis probat Speidel.

del.

del. in specul. jurid. pol. Hist. Voc. Adel Reinking. de S. R. & E. L. 1. cl. 5. c. 11. n. 9. Ex adverso tamen Principes Imperii Anno 1561. literas eo titulo inscriptas, sibi que oblatas Pontificio tum temporis nuncio non resignatas, ne dignitatum Ordines, quibus Imperium R. G. gaudet, confunderentur, remisisse recenset Chytræus in Chron. Saxon. lib. 20. Nold. d. l. c. 1. n. 61. Dn. Mauriti. d. l. th. 3. add. omninò Eyben d. tit. Nobil. 5. 4. & sqq. ubi diffusè satis hac de re. Hoc verò modo, & in sensu strictiori illis competit, qui plebejorum, & ex familia nondum nobilitata satorum ordine sunt exempti, Principibus, Comitibus & Baronibus contradistincti natalium non minùs ac Virtutum splendore præcellentes, Nobiles in specie sic dicti: quorum in Imperio nostro R. G. alii sunt *mediati*, qui Imperatori ac Imperio mediante alio Principe aut Statu cui subditi sunt, parent, veluti die Landsaßen; alii *immediati*, qui Imperatori ac Imperio ita parent, ut quoad Personas suas alium Statum pro Domino aut Magistratu regulariter non agnoscant, die Freye Reichs von Adel / welche ohne Mittel der Kayserl. Majest. und dem Reich unterworffen N. A. zu Augspurg de Anno 1555. §. und in solchen Frieden. N. A. zu Regensp. de Anno 1576. §. Dann weiters wollen wir. Ord. Cam. p. 2. t. 5. Bidenbach. quest. Nobil. l. 1. num. 7. Knipschild. d. Nobil. L. 1. c. 2. num. 7. qui secundùm loca ac territoria ubi degunt, in tres Circulos aut Classes vulgo distribui solent, nempe in Suevicam, Franconicam & Rhenanam, die Ritterschafft in Schwaben / Francken und Rhein Landen / quibus associata quarta Alsatix Inferioris, de quibus vid. Magnif. D. Præses in Diss. d. tut. mat. nobil. Imp. immed. th. 3. sqq. & ibid. allegg. Mauriti. de Nobil. Germ. th. 26. sqq. Quorum omninim intuitu Nobilitas nobis nil aliud est, quàm Dignitatis in Republica gradus eminentior, vel ex Natalibus, vel ex Privilegio alicui infra Baronatus gradum competens, quo ex plebeja, aut communi hominum sorte atque conditione, exemptus, & præcellentioribus privilegiis ornatus reperitur. Et de Nobilitate hoc modo *strictè* accepta hæc tractatio quoad *rubri primum membrum* principaliter aget: quamvis, ubi vel eadem vel major ratio militat, ad similem vel superiorem honoris atque Dignitatis gradum ab hoc rectè inferri, & idem Jus regulariter, ex eadem concedentis

cedentis voluntate observari atque applicari posse atque debere, sit quod per necessariam Consequentiam statuendum veniat.

III.

Hæc de Nobilitate Generis, aut Sanguinis familiarum splendore quæ excellit, & nomen hoc sibi quasi proprium vindicat, Germanicè *Der Adel / die Ritterschafft / die von Adel*; Nunc de altera *Rabri parte*, nempe de Nobilitate Scientiarum & Virtutum, meritorum horundem gloriâ quæ præeminet, & magis *Dignitatis* nomine venire solet. Vocabulum v. *Dignitatis* latius quidem patet, denotans quamvis præstantiam, quomocumque vel rei, vel personæ, etiam solo naturæ beneficio competentem. Sic dignitas dicitur inesse in sermone, in vultu, in gestibus, in re pulchra, nitida, splendida atque pretiosa. *Strictius* verò ad personas refertur, quomodo hic considerari debet; Et hoc in sensu vel in genere designat alicujus honestam & cultu & verecundiâ & honore dignam auctoritatem, ita definiente Cicerone in *l. 2. d. invent.* quæ major redditur ex præ eminentia potestatem quandam sibi conjunctam habente: minor v. est, quæ sine administratione existit, & *honoraria dignitas* appellari solet, quâ Princeps quem ornat *l. fin. C. d. dign.* vel etiam in specie designat eminentiam potestate aliquâ, aut saltem singulari quadam veneratione atque auctoritate instructam, quâ ultra plebejos, vulgares & in dignitate aliqua non constitutos conspicuus quis & venerabilis annuente & concedente Cæsarea Majestate, aliave superioris jus conferendi & evehendi habentis auctoritate redditur, nomen inde aliquod singulare juraque singularia potitus. Facit huc *l. 14. pr. ff. de mun. & honor. & tot. tit. C. de dignit. l. 3. C. d. commerc. l. 7. C. d. postul. §. 3. & 4. proem. instit. l. 6. & 7. C. d. Prof. & Med. l. 4. §. 1. in fin. de Excus. Excellentiss. Dn. D. Schweder in Diss. d. privil. & jur. sing. pers. illustr. sect. 1. c. 1. th. 5.* Horsum referri merentur Personæ Magistratum sine dubio majorum, qui quomodo in Imperio Romano olim fuerint distincti, quibusque titulis insigniri soliti, aliis vocitatis illustribus, aliis spectabilibus, aliis clarissimis, aliis perfectissimis: explicat latè Perez. in *C. ad tit. d. dignit. num. 3. sqq.* & novius plenissimè omnium post plures à se allegatos laud. Dn. D. Schweder in dict. Diss. d. c. 1. th. 6. sqq. Personæ Pro-

fesso-

fessorum, Consiliariorum, Doctorum, aliorumque, quos vocant, graduatorum, Advocatorum, militum, & qui sunt id genus alii eximia maxime fortis l. 2. & tot. tit. C. d. Advoc. div. judicior. & citt. modo ll. dignitate sive togatâ & literariâ, s. sagatâ & militari tales. Utroquen. modo s. marce aut armis, sive arte aut literis nobilitas virtute talis conciliatur, cum utrobique mediante Virtute, quæ fons est hujus nobilitatis d. l. 7. C. d. postal. l. 4. C. d. stat. & imag. c. Nos qui x. d. probat. emergant, laudem, honorem & dignitatem sibi parent Tiraqu. d. Nobil. c. 2. §. 43. ibi: eo deventum, ut eos nobiles duntaxat diceremus, qui alios virtutibus, divitiis, scientia, industria, eloquentia, re militari, Reip. gubernatione, sua aut majorum dignitate, aut alia quavis excellentia, non vulgari, & ea quidem nota & celebri anteirent; & porro c. 5. n. 5. modo justa nobilitandi accedat forma quærenda in autoritate superioris, sine qua sola scientia, sola Virtus non nobilitat. Matth. Steph. d. Nobil. l. 1. c. 4. n. fin. qui omnes utut Genere nobiles non sint, sunt tamen Dignitate nobiles, iisdemque juribus regulariter fruuntur, quibus illi, Instrum. Pac. Cas. Suec. art. 5. §. 17. Dn. D. Schweder. in intr. in Jus publ. Sect. 1. c. 6. §. 15. post Schilter. ad Jus Feud. Alem. c. 1. §. 29. Dn. Burgm. d. tr. pag. 206. in fin. & p. 213. pares quoque, modo non sint Ordinis planè inferioris, veluti magistratus & ministeriales minores, die Richter in denen Dörffern / unter denen Bauers Leuten / & similes illis, vel ratione Officii excellentioris, vel honoris, existimationis & eminentiæ, Virtutibus partæ, gradu insigniori. Quò facit vel maxime textus in R. I. Aug. de Anno 1500. tit. 21. §. 5. Ubi creati Doctores nobilibus sanguine talibus, & non simul equitibus, die nur von Adel und nicht Ritter seind / non tantum exæquantur, sed & præferuntur, illis verò nobilibus, qui simul equestris Dignitatis splendore præcellunt, denen von Adel so Ritter sind / regulariter parificantur in verbis: und sonderlich sollen die von Adel die nicht Ritter oder Doctores sind / Perlen oder Gold / &c. zu tragen abstellen / &c. Doch mögen die von Adel die Ritter oder Doctores, &c. &c. Quæ æquiparatio Doctorum cum Equitibus, & distinctio sive prærogativa eorum in Ordine ad Nobiles simpliciter tales, non Equites ibid. in §. 7. & 8. iteratis vicibus porro con-

firmatur per verba: item die von Adel / so sie noch nicht Ritter oder Doctores sind / sollen kein Gold / 2c. item die von Adel / so Ritter oder Doctores sind / sollen kein gulden Stück tragen / 2c. & toties quoties aliis similibus in textibus repetitur *Ref. Polit. Aug. d. anno 1530. tit. 14. §. 1. 2. & 3. junct. tit. 15. Reform. Aug. de Anno 1548. tit. 14. junct. tit. 15. Ord. Pol. Francof. de Anno 1577. tit. 11. junct. tit. 12.* quod argumentum, à condecoro hisce Imperii Constitutionibus determinati & permitti vestitûs & ornatûs habitu desumptum, etiam validissimè concludere ad inferendum parilem Dignitatis & Existimationis in aliis etiam jurium articulis, eorundemque honorum Doctoribus æquè ac Equitibus debitorum gradum oppidò patet ex *R. I. Trev. & Col. de Anno 1512. §. item sollen dieselbe 8. Râthe / 2c. 11. & d. Ref. & Ord. Polit. dd. 11.* ubi decencia vestitûs atque ornamentorum gestandorum connectitur cum prærogativa Statûs, Ordinis atque Dignationis, quæ pro fundamento & norma illius, ut & aliorum Jurium ei convenientium meritò habetur, **ihrem Stand und Freyheit gemäß.** *Jos. Nolden. de Nobil. c. 5. n. 129. sqq.* cui conformiter quoque Anno 1707. d. 4. Apr. respondit inclytum Facultatis Jurid. in hac Eberhard. Collegium in causa Præcedentiæ inter Doctores Juris & Medicinæ & inter nonnullos Patricios N. controversæ. Et est omnino publicæ Utilitatis optimum præsidium atque firmamentum ubi scientiis & Literis suis servatur honor, quam in rem Symmachus. *l. 1. Ep. 79. Scimus, inquiens, bonas artes honore nutriri, atque hoc specimen esse florentis Reip. ut Disciplinarum Professoribus opulenta præmia pendantur: Et rectè quoque Tacit. Annal. 11. c. 7. n. 4. Sublatis studiorum pretiis etiam studia pereunt.* Sine his enim non facilè inveniuntur, qui alacri studio eas sectentur, nec erunt, qui Imperantibus adesse queant suis Consiliis in benè regenda Republica, quorum Operâ si non magis, æquè tamen indigemus, ac eorum subsidio, qui in tuenda ea promptos atque fortes se virtute sua & armis exhibere debent. Virtus communis fons est, ex quo utraque Nobilitas suam traxit Originem; & uti Nobilitas *Generis* vel Sanguinis, ita & Nobilitas *Literarum & Eruditionis* iu præmium & testimonium Virtutis & militaris & literatæ s. Eruditionis cum publici egregii notabili incremento confertur, & ita inter se consociantur, & adæquantur, ut altera alteri mutuo sit subsidio,

subsidio, Becman. *in notit. Dign. illustr. Diss. 11. c. 2. §. 3. seqq.* Unde & Nobilitatis Genus consequi dicuntur Doctores in Academiis, & Dignitas hæc Equitum Prærogativæ in Imperio R. G. semper fuit æquiparata. Horn. *de Civit. L. 2. c. 7. §. 1.* quod multò magis verum est de iis, qui in simul officium aliquod illustre aut conspicuum penes Principes nostros gerunt, veluti qui Palatii aut Aulæ Magistri, Cancellarii, Marschalli, quem dicunt, aut Consiliarii partibus funguntur. *Ref. Polit. Aug. de Anno 1530. tit. vom Adel 14. §. 2. ibi: und so einer eines Fürsten Hoffmeister / Marschalck / oder Rath / und doch nicht von Adel wäre / der mag sich denen von Adel gleich tragen. junct. §. 3. & tit. sq. 15.* Quod & repetitur in *Ref. Polit. Aug. de Ao. 1548. tit. 11. §. 2. sq. & tit. 12. ut & Ord. Pol. Francof. de Anno 1577. tit. 11, §. 2. sq. & t. 12.* Klock. *de Contrib. c. 15. n. 30.* Matth. Steph. *de Nobil. Lib. 2. §. 29.* aut etiam qui in Universitate aliqua Cancellarius aut Professor est, ut utpote qui etiam inter personas valde egregias referuntur, Rutg. Roland. *de Commission. & Commissar. p. 2. l. 2. c. 5. n. 13. & si per 20. annos publico Juris docendi munere functi, illustribus planè accensentur, arg. l. un. C. de Profess. qui in urb. l. 2. §. qua omnia C. de vet. jur. enucl. Coler. de Proc. Exec. p. 1. c. 6. n. 133.* Matth. Steph. *d. l. n. 55.* Quæ æquiparatio aut prærogativa hõc rectiùs statumitur, quò urgentiori nititur ratione. Rem etenim si ex vero censere volumus, sepositâ præconceptâ aliâ opinione & præjudicio, præeminere videtur scientiarum & virtutum Nobilitas præ Nobilitate generis aut sanguinis sola. Hanc siquidem quisque non ex se suisque virtutibus præcisè, sed à Parentibus suis tanquam fortuitum quid accepit. Roman. *sing. 646.* Alexand. *1. Conf. 94. & 6. conf. 213.* At verò illam quis proprio Marte suisque laboribus & meritis sibi partem habet, tantò majoris æstimandam in eo, qui fortean humili loco natus aut nullo majorum exemplo præeunte viam virtutis tamen sua sponte inambulabat, dignus hoc respectu, ut & illi præferatur. Tiraquell. *d. Nobil. c. 5. n. 5.* Bobadilla, *l. 1. polit. c. 3. n. 23.* Perez. *in Cod. tit. d. dignit. n. 31.* Quam Dignitatis & Nobilitatis prærogativam qui in dubium vocare satagunt, uti videre est ex iis, quæ disputantur ap. Limn. *de Jur. Publ. l. 8. c. 8. n. 101. sqq.* Besold. *d. Nobil. d. 2. th. 29.* & Author. *discursus novi de natur. & Stat. veræ nobil. & Doct. jur. annex. Itteri, tract. de Grad. Acad. q. 1. iis meritò*
inter

inter alia objicitur illud Taciti *l. 1. Histor.* non deteriore esse debere Conditionem eorum, qui posteros habere nobiles meruerunt, quàm qui Parentes: Generari & nasci à Principibus fortuitum est, nec ultrà æstimatur: illudque Marii ap. Salust. Quam, inquit, iniqui illi sunt in me Judices, ut quod ex aliena virtute sibi arrogant, id mihi ex mea non concedant. Alieno certè præclaro nomine ignaviam suam investire velle absonum. Non minus & illud Sapientum Oraculum ap. Trajan. Boccalin. *in Relat. Parnass.* p. 2. c. 16. in fin. ubi vid. quæ non minus quadrant adversus eos, qui antiquam saltem Nobilitatem, quæ quidem gradu quedam præstantior optimà ratione judicari potest, quia splendore Generis continuata, jam confirmata etiam in habitu virtutum, ut plurimum cum illo laudabiliter consociatarum, esse censetur, perfectior exinde & potior. *arg. l. 1. ff. de alb. scrib.* nimis præsumptuosè jactitant, & novam planè despiciunt, eosque qui virtute nuper nobilitati aut beneficio principum dignitate donati à se quasi specie quadam distinctos existimant, quos ridendos censet Petr. Greg. Tholos. *de Rep. l. 4. c. 4. n. 4. sqq.* quasi verò eorum Majores non fuerint etiam aliquando novi, nec aliis similes, & quasi solum atrium fumosis imaginibus plenum unica causa veræ Nobilitatis esset: secus ac cecinit Ovidius ad Pison.

Perit omnis in illo

Gentis honor, cujus laus est in origine sola.

Coincidit, quod scribit Salustius in Jugurtha Marium producens ita loquentem: Contemnunt novitatem meam, ego illorum ignaviam: mihi fortuna, illis probra objectantur: quamquam ego naturam unam & communem omnium existimo, sed fortissimum quemque generosissimum esse: Et quod Cicero Romani Princeps eloquii in oratione aliqua Salustio, qui eum contemptum vocat novum hominem Arpinatem, respondit: *Ego, inquit, meis majoribus virtute mea præluxi, ut si prius noti non fuerint, à me accipiant initium memorie sue. Tu tuis vitâ, quam turpiter egisti, magnas obfudisti tenebras, ut etiam si fuerint egregii cives, certè venerint in oblivionem. Quare noli mihi antiquos viros objectare, satius enim est me meis rebus gestis florere, quàm majorum opinione niti, & ita vivere, ut ego sim posteris meis nobilitatis initium & virtutis exemplum.* De quo pluribus disserentem, & id genus insolentiæ fortiter retudentem vid. Tiraquell. *d. Nobil.*

Nobil.

Nobil. c. 4. num. 1. sqq. Matth. Steph. de Nobil. p. 1. c. 4. n. 12. sqq. noviss. Joh. Phil. Treiber. in disp. Jen. hab. de Nobilibus novis injusto despicatui habitis per tot.

IV.

Describi potest hæc, de qua hic agimus, **Exceptio Nobilitatis**, quod sit Jus Nobili *utriusq; sortis & nobilitate sanguinis & nobilitate virtutis* tali, reo, aut impetito, adversus agentem alium cujuscunque Conditionis, vel etiam huic alii adversus utriusque Nobilitatisobilem agentem, aut quid sibi petentem competens ad excludendam alterius intentionem petitionemque ipso jure fundatam.

V.

Ipsa hæc Descriptio innuit hanc Exceptionem *duplicis esse generis*: Aliam nempe *activam*, quæ nobili datur, ubi ab alio convenitur aut pulsatur, quæ frequentior est, & usu sæpius obveniens: Aliam *passivam*, quam nobilis pati debet ipsi agenti ab alio oppositam. Est quoque Exceptio nostra alia *generalis* in omnibus nobilibus, alia *specialis & restrictior* in Nobilibus saltem immediatis locum inveniens.

VI.

Causa efficiens remota hujus nostræ Exceptionis quærenda est, primitus quidem, perinde ac aliarum Exceptionum jure probatarum omnium, in se & absolute consideratarum, origo in ipsa æquitate naturali & jure Gentium. Exceptio siquidem, cum habeat speciem defensionis *pr. l. de Except. l. 9. l. 10. C. eod. l. 12. ff. d. dol. mal. exc. adversus actionem summo & stricto jure competentem d. pr. §. 1. & sqq. l. d. Except.* (potest enim titulus e. g. ad obligationem producendam per se justus & validus esse, etiam ad actionem producendam, quæ tamen consideratis certis circumstantiis ob æquitatis defectum iniqua esse potest. Dn. Vitriar. *in univ. Jur. Civ. l. 4. t. 13. §. 24.*) rectè ad ipsum Jus Naturale & Gentium reducitur. *l. 1. §. 1. ff. de dol. mal. & met. Exc. junct. l. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. l. 3. ff. d. F. & F.* Unde & non sine optimè fundata ratione Dn. Lauterbach. *in Colleg. theor. pract. tit. d. Except. th. 8.* & Dn. Coch. Ass. Trib. Wism. *primar. in prax. fori. Gerns. p. 3. pag. 284.* matrem omnium Exceptionum dicit æquitatem jure naturali & Gentium agnitam: & in frequenti casu fuisse jam ante conditam Ro-

mam Romanamque Jurisprudentiam apud alias Gentes, quibus, dum jus & justitia secundum leges administrari debuit, id sine competenti exceptione fieri non potuisse, imò jam in paradyso protoplastos Adamum & Evam statim post lapsum exceptionibus usos fuisse, dum Adamus culpam violati mandati de non vescendo pomo à se in Evam rejecit, Eva autem in serpentem, causantes alium ab alio deceptum esse *Gen. 3. vers. 12. sqq.* eleganter adnotat Hahn. *in Diss. de Except. th. 10.* quo respectu etiam vel maximè in Jure nostro favorabiliores habentur, ita ut reus, qui illis utitur, actore favorabilior censeatur *l. 125. ff. d. R. l. 47. ff. d. O. & A.* Hoc quicquid est naturalis æquitatis & Gentium juris, ei accedere, & autoritate sua etiam in Rep. Rom. singulare aliquod robur superaddere Jus nostrum Civile haud dubitare potuit, hoc propterea agens, ut certam quandam formam cuique earum largiretur, donatâ vel latiore, quod ut plurimum factum esse constat, vel angustiori vitâ, & in genere totam eorum cohortem ordine instrueret, & determinaret, iis aliquid vel addendo vel detrahendo. *l. 6. pr. ff. d. 7. & 7. Dn. Coch. & Dn. Lauterbach. dd. ll.* unde & ex hoc jure nostro suos potissimum derivant Effectus. Et uti hoc in omnibus aliis Exceptionum speciebus juris est aperti, ita & idem constat in specie quoque in hac nostra *Nobilitatis, parilisq; Dignitatis Exceptione*, iisque quæ huic tribuuntur singularibus prærogativis, quæ maximam quidem partem pendent ex Imperatorum, Regum, Principum, similiumque aliorum superiorum gratiosis munificentia & Liberalitate plenis Rescriptis benè meritos eoque honore dignos in eam sortem meritò evehentibus, & ex proletariæ plebis censu eximentibus. vid. quæ scripsimus, textibus quoque nonnullis hanc in rem allegatis *th. præced. 3.* & infra ulterius allegandis. Neque enim calculum meretur nonnullorum nimis inconsideratorum hominum gratis protrusa hypothesis, quæ principium suæ nobilitatis nullum admittere, sed æternam illam esse, aut quasi à natura in sanguinem projectam atque sparsam, nec tam ex particulari superiorum gratia & privilegio, quàm ex creatione aliqua supernaturali divinaque originem traxisse arbitrantur Jan. Huart. *in Scrutin. ingen. c. 16.* quorsum referri meretur, quod nonnulli, Poëtæ imprimis, nobiles quasi à Diis Deabusque genitos procreatosque fingant, quam in rem plura loca congescit Tiraquell. *d. nobil. c. 2. n. 44. sqq.* Uti nec è contrario illorum Opinio

nio

nio probari potest, qui Nobilitatem, adeoque & nobilitatis Exceptionem naturali rationi, dum æqualiter omnes sati atque nati, repugnare autumant. Quamvis enim inter omnes homines ratione Originis suæ una eademque sit Conditio, quoad unam eandemque materiam unde formati sunt atque compositi vid. Genes. c. 3. vers. 19. Sirach. c. 17. vers. 1. sqq. l. 3. ff. de 7. & 7. l. 32. ff. d. R. I. quoad ipsam quoque nascendi sortem, eandemque quam in primævo hominum statu cuique cognatam deprehendimus libertatem non tantum, sed & ingenuitatem, quo collimat vulgatus iste Versus:

Si Pater est Adam cunctis, si mater & Eva

Dis cur non simus nobilitate pares.

Degenerant homines vitiis, fiuntq; minores

Exaltat Virtus, nobilitatq; Genus.

Matth. Stephani in tr. de Nobil. p. 1. c. 2. n. 1. Tiraqu. d. Nob. c. 4. §. i. vel uti aliàs idiomate Germano id efferre solent hoc notissimo versiculo:

Da Adam haect und Eva spann /

Wer war damahls ein Edelmann?

Steph. d. l. c. 4. n. 15. quibus convenienter Seneca L. 3. d. benef. c. 28. nemo altero nobilior est, nisi cui rectius ingenium, & artibus bonis aptius. Hoc tamen nihil vetat, quo minus & naturalis ratio apud Gentes rectè constituisse dicatur, ut sit aliqua personarum distinctio atque diversus respectus, prout quisque virtutibus atque meritis vel concivibus suis se venerabilem dignumque reddit, ut judicent, ei altiorem quandam dignitatem præ aliis competere, suffragante maximè, comprobante & decernente eo, qui superior est in Rep. & evehendi potestatem habet. Dn. Ziegler. in tr. d. jur. Majest. L. 1. c. 28. §. 20. id quod meritò non tantum singulæ Republicæ, sed & in Imperio nostro in specie nostri Legislatores suum fecerunt, prærogativas tales utrobique & indulgentes & conservantes: quibus prærogativis juribusque extantioribus quia viva maximè ac florida redditur nobilitas, inde rectiùs dicitur, quod utraque nostra nobilitas strictè loquendo *civilis juris* sit, quam & *politicam* dicunt, oppositam illi, quam *generalem* & *philosophicam* appellitant. vid. Matth. Steph. d. l. c. 3. n. 2. Nolden. in tr. d. Stat. Nobil. c. 1. n. 36. sqq. Neque enim sine Principum aut superiorum eam potestatem habentium indulgentia & collatione unquam extitissent nobiles suis

ornati privilegiis, quæ unicè accepto ferre debent suis, quos venerantur, Legislatoribus, cujus rei vestigia leguntur non tantùm in Jure nostro Civili Romano, veluti in l. 3. §. 2. C. ubi Sen: vel clariss. l. 3. C. de Consul. l. 2. l. fin. ff. d. Nat. restit. l. 1. C. de his qui à Princ. vacat. accep. t. t. C. d. dign. similibusque aliis textt. supra jam in th. 3. citt. & passim hic ulterius citandis: sed & in Constitutionibus Imperii R. G. veluti in R. I. Aug. de Anno 1548. §. **Wiemohl auch.** Capitul. Ferd. III. art. 46. Capit. Ferd. IV. art. 44. Leopold. art. 44. add. supr. jam cit. R. I. Aug. d. Anno 1500, t. 21. §. 5. Reform. Polit. Aug. d. Anno 1530. t. 14. & 15. & Ord. Polit. Francof. de Anno 1577. tit. 11. & 12. & id genus aliis textt. Rectissimè ergò causa Efficiens nobilitatis Princeps, aut supremus in Rep. dicitur post alios Nolden. d. tr. c. 2. n. 1. seqq. ubi Imperatori, Pontifici Romano, Regibus, Electoribus, Ducibus, Rebuspubl. eam potestatem rectè transcribit. B. Dn. Mauriti. d. Nobil. imprim. Germ. th. 8. seqq.

VII.

Causa efficiens proxima nostræ Exceptionis est dignitas, & præcellens illa horum hominum conditio, ortum suum referens primitus ad merita & virtutum ornamenta atque præsidia, quorum intuitu etiam humili loco nati in sortem eam eminentiorem evedti, Reique publicæ s. arte, s. Marte fulcra dedere omnium constantissima atque validissima: id quod infinitis ferè exemplis, etiam Imperatorum, Regum & Principum, qui servilis planè vel aliàs sordidæ Originis fuerunt, in conspicuum dedit Tiraquell. d. nobil. c. 4. n. 6. seqq. c. 5. & seqq.

VIII.

Quoad *Subjectum*, *Objectum*, *Formam*, atque *Effectum* hæc nostræ Exceptio cum aliis Exceptionibus in genere convenit, præterquam ubi quid singulare habet: Hac ratione *activa* illa datur nobilibus utraque nobilitate claris, quando postulantur in reos, & ab iis aliquid petitur in judicio. l. 10. C. d. Except. vel jam cœpto, vel mox incipiendo, ita ut in illo casu Exceptio consideretur *in actu exercito*, prout est actualis quædam allegatio intentionis exclusiva; in hoc v. casu, *in actu primo atq; signato*, prout designat jus talem allegationem in posterum faciendi: per l. 2. pr. & §. 2. ff. d. Except. Hahn. in diss. d. Except. th. 13. & qui ex hoc ordine agere possunt, iis quoque

que

que exceptionem hanc competere dicendum est. *arg. l. 1. §. 4. ff. d. superfic. l. 156. §. 1. ff. de R. I. adeò ut si qui etiam ab agendo repellendi essent, tamen propterea non deneganda veniret, tanquam defensionis species, quæ nemini auferenda. l. 125. ff. d. R. I. l. 5. pr. ff. d. pœn. l. 10. & l. 11. C. d. Except. B. Dn. Lauterbach. in Colleg. theor. pract. d. Except. th. 9. Hæc Exceptio verò personalis est, adeoque ad heredes & successores non transit, *arg. l. 7. pr. ff. d. Except. & non tantùm expirat cum persona in dignitate aliqua, aut in officio aliquo eminentiori constituta, quæ dicitur nobilis nobilitate scientiarum atque virtutum: neque enim Cancellarii, Doctoris, aliusve honoratio- ris ejusmodi officialis filius Cancellarius, Doctor aut similis ipse est, aut dici potest, per consequens eodem jure; iisdemque prærogativis uti non potest, l. 68. l. 196. ff. d. R. I. l. 42. ff. d. admin. & peric. tut. Finitâ siquidem personarum qualitate, propter quam privilegia sunt indulta, extinguuntur & privilegia l. 6. §. 14. ff. d. excus. tut. l. 4. §. 1. ff. d. mun. & hon. c. 60. x. d. appellat. l. 87. §. 1. ff. d. Leg. 2. nisi privilegia illa specialiter quoque extensa inveniantur in personas alias, e. gr. heredes, tunc enim hi jure novæ cujusdam concessionis & quasi jure proprio iisdem fruuntur *per text. in l. f. ff. d. Decur. l. 17. C. d. question. l. 11. C. d. excus. mun.* quam in rem & allegari merentur privilegia huic Eberhardinæ ab Eberhardo seniore, primùm deinde Duce Wirtembergiæ, fundatore munificentissimo, concessa & quotannis in templo S. Georgio dicato publicè ex suggestu toti Civitati publicari & in memoriam revocari jussa, in quibus gloriosissimæ memoriæ fundator immunitates Doctoribus, Magistris & Studiosis concessas expressè quoque ad alias ad eos pertinentes personas extendit in *S. auch wollen wir. pag. Stat. 199. ibi: Daß alle Doctor, Magister, Studenten/NB. oder die Ihnen zuge- hören solch obgeschriebenen Guth/ Wein/ Fleisch/ Fisch/ Korn/ Brod und anders/ wo und wann sie wollen/ bestellen/ Kauffen/ &c. & S. wir haben auch/ pag. 201. ibi: Haben auch alle Freyheit geben/ wie Magistern und Studenten/ geben auch hiemit in Krafft dieses Brieffs NB. allen ihren ehelichen Weibern und Kindern / darzu allem Ihrem Hausgesind/ Knechten/ Mägden/ Dienern / dazu Pedellen/ Schreibern/ Einbindern/ Illuminirern / welche zu Tübingen Wohnung haben. vid. B. Dn. Läuterbach. in Colleg. ad tit. de Constit. Princ. th. 29. Sed & in nobilitate sangui-***

nis atque Generis, ejusque prærogativis ac privilegiis. Quamvis enim & Nobilium liberi ex primæva nobilitatis concessione nobiles non minùs sint ac eorum parentes, per consequens uti aliis ejusmodi Juribus ac prærogativis, ita & hac Exceptione gaudeant, tamen his fruuntur non tanquam heredes aut jure hereditario, aliàs enim vivis parentibus tales non essent, quod inconveniens dicere, sed jure suo sibi primitùs quæsito, perinde ac quod parentibus quæsitum, cum quibus specie quidem eandem nobilitatem habent, at verò numero aliam. Ut ut itaque cum personis parentum desinat nobilitatis privilegium, parentibus quod erat datum, quod hætenus omnino personale est, privilegium tamen numero aliud, quod liberis etiam personaliter indultum, in horum personis uti initium cœpit, ita & perdurat: & sic porro in horum descendentibus in infinitum ulterioribus, omnibus proprio jure hac in parte gaudentibus. B. Dn. Mauriti. de Nobil. Germ. th. 21. B. Dn. Lauterbach. d. l. th. 33. Contra verò hæc nostra Exceptio datur contra actores quoscunque s. superioris, s. ejusdem, s. inferioris ordinis, horumque omnium heredes atque successores arg. l. 6. ff. l. 1. l. 2. C. de Except. l. 143. ff. d. R. I. Quod verò ad passivam nobilitatis Exceptionem attinet, illa datur cuicumque alià nobili utriusque ordinis convento aut impetito, illiusque heredibus ac successoribus adversus ejusmodi nobilem agentem aut quid sibi petentem. arg. l. 62. l. 156. §. 2. ff. d. R. I.

IX.

Objectum hujusmodi Exceptionis est non minùs uti aliarum Exceptionum Intentio s. petitio actoris, quatenus hanc reus injustitiæ arguit, ex circumstantiis jus summum hic moderantibus. l. 2. pr. ff. d. Except. §. 1. & seqq. l. eod. *Forma*, quæ à fine pendet, consistit, perinde ac in aliis Exceptionum speciebus, ita & in hac, in vi & potestate actionem ipso jure competentem excludendi & impugnandi. pr. Inst. l. 2. pr. & §. 2. ff. d. Except. *Effectus* pariter est ipsa actionis & intentionis exclusio. Quæ generaliter & per summam hic indicasse sufficit: cum in jungendis mox exemplis hæc omnia conjunctim specialius & penitiùs conspiciere liceat. Unde & temporis, quo nunc coarctamur, lucrandi ergò unicè adhuc in iis recensendis, examinandis, & ad Usum atque Effectum juridicum in foris nostris quotidie ferè occurrentem revocandis & statuminandis occupati erimus. In his autem

tem

tem ordinem observabimus, quò aliàs usus est Imp. noster Justinianus in Institutionibus concinnandis, secundùm tria, quæ vocant, Juris nostri Objecta: Ubi 1. de Exceptionibus Nobilitatis utriusque circa *Jus Personarum* obvenientibus, 2. de iis quæ circa *Jus Rerum*, & 3. de iis quæ circa *Jus Actionum* resultant, & actionibus aut intentionibus petentium quid jure opponi possunt.

X.

Quod ad *Jus personarum* attinet, exceptio hæc prædire potest in materia *modorum patriam potestatem constituendi*, & 1. quidem sponsaliorum & nuptiarum. Ponamus Casum: Nobilis Juvenis sponsalia ritè rectèque celebravit cum fæmella sanguine non nobili, aut fæmella nobilis cum masculino ignobili, ista sponsalia aut matrimonii promissionem ad effectum deducere & consummare, aut, ubi consummatum jam est, præstanda præstare pars nobilitate generis antecellens recusat, altera pars conditionis inferioris, aut plebejæ planè sortis implorat judicem competentem, ut compellat partem recusantem ad matrimonium consummandum, aut si jam consummatum ad ea, quæ ex matrimonio pendent, præstanda aut tribuenda; hæc verò de cætero non habet, quod opponat, nisi unicam hanc *nobilitatis & inequalitatis exceptionem*. Qu. an justa sit Oppositio? Resp. Neg. Nullo etenim jure, nec divino, nec humano prohibita inveniuntur sponsalia aut matrimonia inter tales personas ineunda, nec inter qualitates justæ & legitime connubii essentialis aut necessarias hodie ullibi recensetur aut requiritur paritas dignitatis aut conditionis, exinde ex impari illa conditione quæ vult deduci & opponi exceptio, hæctenus malè fundata erit. Olim quidem Jure nostro Romano, & vel in ipsa XII. Tabb. lege prohibebantur connubia inter patricos & plebejas, Senatorem, ejusque liberos atque libertas, aliasve personas viles, veluti mulieres Scenicæ, & vice versa, l. 16. l. 23. l. 27. l. 42. §. 1. l. 44. l. 47. l. 52. ff. d. rit. nupt. inter Præfides provinciarum & provinciales l. 38. l. 57. ff. eod. inter personas liberas atque servas, l. 67. ff. d. Jur. dot. l. 7. ff. de agn. lib. ex rationibus aut prætextibus recensitis ap. Arod. l. 4. rer. judic. tit. 15. c. 5. & Dn Stryk. in us. mod. ad tit. d. R. N. § 6. Tales prohibitiones tamen non amplius observari tum ex Jure novius promulgato constat ex l. 23. C. d. nupt. Nov. 51. Nov. 78. c. 3. Nov. 89. c. ult.

c. ult. Nov. 117. c. 4. & Jure Canonico t. t. x. d. Conjug. Serv. vid. Brunnem. de Jur. Eccles. l. 2. c. 16. §. 18. & ibid. Stryk. in addit. ad verb. substantiam matrimonii convellit: tum etiam ex jure moderno, quod usus frequentior demonstrat & constabit, etiam in personis illustribus, Ducibus, Principibus aliisque, quibus quidem quam maximè commendandum est, ne splendorem familiæ antiquæ illustrioris inæquali connubio, imprimis cum persona planè abjecta vilissimæque conditionis immi- nuant aut contaminent, cum & in his quoque quadret illud Ovidii pru- dens monitum: *Si vis aptè nubere nube pari.* Henr. Salmuth. in qu. d. matr. cum virg. nob. fol. 13. & 24. & post alios Myler. ab Ehrenbach. in Gamol. Princ. imp. ill. c. 5. §. 1. sqq. aliquot exempla adducens §. 3. eorum, qui malè audivere ob indignas suo fastigio nuptias: notatum quoque ob id Ericum XIV. Suecorum Regem, quod Catharinam, quam licetoris filiam dicit Arnif. d. jur. connub. c. 3. sect. 6. num. 16. Satellitis verò sui filiam alii perhibent, in uxorem duxerit, & Reginam proclamaverit, Thuan. in hi- stor. lib. 43. Chytr. in Chron. Saxon. l. 22. Et Uldaricum XXI. Ducem Bohemiæ puellæ rusticæ amore captum, sibi thalami consortem indecen- ter junxisse Æn. Sylv. in Histor. Bohem. & Reinking. in Bibl. Pol. Ordn. L. 3. ax. 3. in fin. nobis referunt: eoque magis iisdem hoc identidem in- culcandum est severiùs, ut talia connubia ineant, quibus regno aut Rei- publicæ suæ, & salutis populi quam optimè possint prospiciant; inde com- munitè appellitari solent matrimonia ex ratione statûs, Staats Heyra- then / quibus sapiùs plus quàm volupe est regentes & Principes obnoxii esse debent, in quo privatorum ex amicitia affectu & morum conformi- tate sibi uxores eligentium sortem suaviorem & feliciorè æstimat atque deprædicat præ Regum & Principum, illi & statûs utilitatis suæ suæque Rei- publ. rationi quasi alligatorum fortuna, quâ vel sanctissima talia fœdera cum in finem sapiùs inire debent, ut vel bella jam exorta extinguant, vel metuenda præcaveant, suaque regna tuta præstent, & vel affinitatis vel conjunctionis fulcimentis constabulant, vel ampliori dote atque acces- sione res suas providè & potenter augeant, Joh. Barclaj. in Argem. l. 3. Myler. ab Ehrenbach. d. l. §. 3. & 4. plura talium admodum inæqua- lium connubiorum incommoda ex aliis recensens, atque dissuadens, ita tamen

tamen

tamen ut imparē istam nubendi Conditionem personarum Imperij illustrium non præcisè æstimet ex *proportione Arithmetica*, nempe ut Dux Ducis, Marchio Marchionis, Comes Comitum filiam ducat, sed magis ex *proportione Geometrica*, ne generis nobilitate multum se exsuperent, nec uxor multum inferior sit viro, ad quotidianam Imperii observantiam, quæ Ducibus aut Principibus Comitum filias, Comitibus contra Ducum, imò quandoque Regum filias matrimonio junctas nobis exhibet, ex Toming. Nold. Fabr. Pfeil. provocans *d. l. §. 6.* Hisce tamen non obstantibus, cum evenire possit, ut & admodum inæqualia etiam Regum aut Principum matrimonia, vel cum plebeji ordinis famellis, modò non nimis abjectæ sint personæ, contrahenda in censum arcanorum dominationis veniant, Arn. Clapmar. *in tr. de arcan. Rerum publ. l. 3. c. 18.* Mich. Piccart. *in obs. histor. pol. dec. 9. O. 1. &* vel conservatio familiæ atque necessitatis ratio ea suadeat, non est, cur illegitima ea, aut saltem talia, quibus illustris ejusmodi dignitas jure imminuatur aut obscuretur, protinus pronunciemus, aut tantopere dissuadeamus, quæ ineuntur sive cum filiabus sanguine nobilibus, sive cum aliis dignitate & virtute paribus, etiam civici planè ordinis, modò ex familiis sint honestioribus, nec de cætero indignæ personæ, ex Hieron. Imhoff, *de rat. Stat. p. 1. obs. 2. in fin.* Myler. ab Ehrenbach. *d. Gamol. c. 5. §. 45. seqq.* Pro indigna autem persona non protinus reputanda est, quam destituit generosa natiuitas, utut non destituat generosus animus, & insignia in Rempubl. merita, quod arbitrio judicis rectius relinquitur. Unde si Comitissa vel Baronissa Doctori, meritis maximè suis illustri aut claro, nubat, eam non posse dici nupsisse indigno, ex Saliceto Menoch. *l. 4. pres. 189. n. 86.* Crus. *de preced. l. 4. c. 31. num. 73.* & B. Dn. Stryk. *in us. ff. mod. ad tit. de Senat. §. 18.* statuere haud verentur: quod vel exinde constare, quia Doctores verè sunt nobiles & per omnia nobilibus æquiparantur per *Ord. Cam. p. 1. t. 43. & Ref. Polit. de Anno 1548.* add. alios textt. rectius allegatos *supr. th. 3.* probat Dn. Casp. Matth. Müller Jct. Rostoch. *in Diss. de matrim. nob. cum ignob. §. 15.* add. Dn. Burgmeist. in ur. von Reichs Adels Staat p. 89. ibi: Sie sollen auch Gräffinnen zu Heyo rathen würdig zu halten seyn / dergleichen Exempel woll und zwar erst vor

vor gar wenig Jahren angezogen werden könnten. ubi & alios allegat. Exinde, si Princeps imprimis apanagiatus, cui non est nisi tenuis alimentaria provisio, angustia rei familiaris, belli ac temporis injuria, aut gravi aere alieno pressus, eo condescendere opus habeat, potius est, ut ad eum modum honestiori via necessitatibus succurrat, quam ut ad alia indecora licentiosa & nimis superbâ mente provolet, præ fastu illo pereat, aut miserè vivat, recte quoque id annotante Dn. Elia August. Strykio in *Diff. de matrim. Stat. c. 2. num. 21.* Inde non pauca occurrunt exempla in domo Austriaca, Bavarica, Hassiaca, Badensi, Brunswicensi & Lüneburgensi aliisque conjugiorum à Principibus cum virginibus uti nobilibus notabiliter initorum, uti videre est apud Reinking. in *Bibl. Pol. Ordn. l. 3. ax. 3. in fin.* Myler. ab Ehrenbach. in *Gamol. c. 5. §. 16. seqq.* ita & non minùs cum virginibus civici ordinis contractorum in se haud infelicis planè successus: Laudat hanc in rem exemplum Stephani Hungariae Regis, qui è regno ejectus Venetiis Patritii cujusdam ditissimi ex Maurocenorum familia filiam Uxorem duxit, ex eaque filium suscepit, qui postmodum avunculi locupletissimos nactus thesauros eorum ope avitum tandem regnum post Ladislai mortem circa annum 1300. Andreae tertii nomine obtinuit. Bonfin. *Rer. Hungar. dec. 2. l. 9.* El. Aug. Stryk. *d. l. n. 22.* & Regnoldi Geldriae Comitis prodigalitate & luxu suo ditiones suas exhaustas possidentis, inopis & obæratihilce suis angustis ex consilio Archiepiscopi & Electoris Coloniensis ita succurrentis, ut Berchtoldi à Merchlinia dicti, mercatoris prædivitis filiam unicam Mariam in matrimonium sibi peteret, quæ & ipsi sub certis Conditionibus elocata filiam peperit Isabellam, & de cætero cum eo in optato vixit connubio, quamvis deinde super successione ingens enata fuerit decertatio, uti id enarrat Nic. Bets. *de pact. fam. ill. c. 6. pag. 161. seqq.* colligens exinde non sine incommodo & periculo esse talia imparis conditionis matrimonia, ut ut urgente necessitate in emolumentum contrahentis Principis & ditionum ejusdem inita: quò pertinent etiam rationes dissuadentes modò in antecessum à nobis indigitatæ & latius propositæ à Myler. ab Ehrenbach. in *Gamol. c. 5. §. 1. seqq.* qui & §. 47. eadem modò allata exempla adducit. Alia ejusmodi exempla etiam in fœminis inferioris sortis videre licet
ap. Excel-

ap. Excellentiss. Dn. D. Schweder in *Diss. de matrim. ad morganat. th.* 22. & 23. & prostant etiam nostrâ adhucdum ætate talia in domo Brunswicensi, & Anhaltina Dessaviensi, vid. Hübner. *tabb. geneal. 190. in loc. de Rudolpho Augusto, & 236. in loc. de Leopoldo.* Quibus in Casibus quidem ut plurimum matrimonia illa solent celebrari ad morganaticam, dicta *Die Vermählung zur linken Hand*; eò tendentia, ut in favorem liberorum prioris matrimonii, aut agnatorum, fœmina ita juncta & liberi ex ipsa nascituri dignitatis mariti aut patris contra juris communis regulam in totum non sint participes, nec jure succedendi in omnia defuncti bona gaudeant, sed certis quibusdam pacto illo assignatis portionibus & bonis contenti sint. 2. F. 29. Dn. Schweder. *d. l. pos. 1. & passim ibid.* Myler. ab Ehrenbach. *d. l. c. 6. §. 1. seqq.* quod ipsum tamen legitimitati, ut ita dicamus, matrimonii aut liberorum inde natorum nîl planè officit. Myler ab Ehrenb. *d. l. c. 5. §. 54.* laud. Schweder. *d. l. pos. 25. seqq.* Diximus quod *ut plurimum* id ita fiat. Non enim semper matrimonia inter personas inæqualis conditionis contrahuntur sub pacto morganatico, sed inveniuntur etiam simpliciter, & pari cum aliis æqualibus connubiis affectu & effectu inita. Excell. Dn. D. Schweder. *d. l. th. 22. seqq.* & quædam inter modò enumerata exempla id itidem confirmant. Quæ cum ita sint in personis *illustribus* atque Principibus quoad connubia tantis planè passibus aut gradibus disparia, & tamen propterea in se non vitiosa, non illegitima, non nulla, id quod latius adhuc per plures rationes egregiè constabatur per Responsum Juridicum Helmstad. Mens. Apr. 1698. in causa matrimoniali Principum Albanix impertitum, quod exhibet B. Dn. Sam. Stryk. *d. Dissens. sponsal. Sect. 5. §. 77. seq.* multò magis locum invenient in sponsalibus & matrimoniis *nobilium cum ignobilibus*, quæ legitima omnimodo sunt & manent æquè ac alia matrimonia inter personas non prohibitas cujuscunque ordinis contracta; quod dubium ferè nullum habet, si nobiles *antiquæ prosapie* cum personis *nunc primùm nobilitatis*, aut nobiles *sanguine* cum personis *virtute & Dignitate* nobilibus se copulaverint, cum, uti jam tradidimus *th. 3.* ejusdem sint commatis, ordinis atque dignitatis: & quamvis magis dubitari posse videatur de matrimoniis nobilium cum inferioris ordinis personis, veluti si civicæ, & ex his planè

plebejæ, aut rusticæ sint Conditionis, quæ ineuntur; quam in rem maximè quadrant dissuadendi rationes contra talia Connubia congestæ ex aliis à Carpzov. in *Jurispr. Conf. l. 2. t. 1. d. 9. n. 1. sq.* Inter quas non postrema in effectu suo esse videtur illa, quæ ultimo loco *num. 10. sqq.* adducta, petita ab incommodis indè ut plurimum secuturis, litium nempe & discordiarum inter ipsos conjuges suboriendarum, & his qui annecti solent, infelicium eventuum, malorum quoque quibus premere & fatigare solent invidiâ turgidi agnati nobiles plebejam talem conjugem, juxta illud Ovidianum in *Ep. 8.*

Quam malè inæquales veniunt ad aratra juvenci

Tam premitur magno conjuge nupta minor.

re ipsa tamen nec hic aliud statuendum esse, quàm in præmissis modò casibus, constat ex eo, quod talis Statûs aut conditionis disparitas & inde quæ subnasci possunt incommoda, utut impedimentum matrimonii contrahendi dissuadens dici queat, nullibi tamen in juribus nostris, s. Divino, s. Gentium, s. Jure Civili communi, s. Canonico s. eo quod in *Recessibus I. R. G.* disponitur, s. quod moribus viget, regulariter invenitur posita pro impedimento sponsaliorum & nuptiarum prohibente, multò minùs pro causa Conjugium jam contractum iterum dissolvente: utpotius experientia quotidiana testetur nobilem ignobili, divitem pauperi, dominum ancillæ & vice versa tali fœdere, valido omninò per jura nostra omnia, nisi quid in aliquo loco specialiter inductum appareat, uti de Daniæ & veteris Saxonie moribus refert Cypræus *d. conjug. c. 13. §. 36. n. 7. & in fin.* ex aliis *Limn. in jur. publ. l. 6. c. 5. num. 63. jungi.* Gerhard. *in loc. de Conjugio §. 399.* Carpzov. *in Jurispr. Confist. d. l. 2. t. 1. d. 10.* Struv. *in S. 7. C. Ex. 29. th. 28.* & Müller. *ibid. in addit. lit. i. Vitriar. in univ. 7. Civ. priv. ad tit. de nupt. §. 48. n. 4. in fin.* Myler. ab Ehrenbach. *de Gamol. Princ. c. 5. §. 60.* ubi potius tale matrimonium pro ratione circumstantiarum, maximè si res sit angusta domi, opulentiâ ducendæ uxoris, utut ordinis inferioris, omnium optimè erigenda & amplificanda, suadet his verbis: *Tali sanè viro nobili omninò an- nitendum est, per connubium filia honesta, licet civici Ordinis, præser- im divitis, nobilitatis paterne decus conservare, ad quod Conjugium ipsa*

ipsa

ipsa ratio Status familiae necessitat, ne per integram vitam sordescere cogatur. Casp. Matth. Müller. Prof. Rost. in *Disp. de matrimo. Nobil. cum ignob. c. 1. §. 2.* ubi plures quaestiones huc pertinentes decidit; maxime cum haec harum personarum in dignitatis gradu & ordine vel eodem, vel se invicem proximius contingente, nullò alio intermedio gradu inter eos interviente, veluti inter nobiles utriusque sortis, & eos qui sunt in civico ordine merè sic dicto nullus ordo alius intervenit, existentium differentia talem notabilem disparitatem aut inæqualitatem non inducat, ut exinde familia nobilis aut illustris reverà possit dici obfuscata, aut splendor ejus quasi obnebulatus, Pfeil. 2. *Cons. 78. n. 161.* Müller. in *addit. ad Struv. S. J. C. d. Ex. 29. th. 28. lit. i.* non magis ac in casibus, ubi vel Reges Principum, vel Principes Comitum, vel Comites inferiorum ordinum filias ducunt, & hoc modo matrimonia contrahunt non minùs valida ac legitima ac illa, quæ cum sui Ordinis personis contrahuntur, per modò demonstrata. add. Dn. Stryk. *d. dissens. sponsalit. sect. 5. §. 74.* ubi quod frustra sentiant, qui matrimonium Principis cum Virgine nobili pro nullo reputent, & liberis inde natis jus succedendi in paternas Regiones denegent: quam sententiam sine dubio *sola opinione*, nulla verò *juris ratione* niti asserit, & ulterius confirmat supra laud. Resp. Helmst domui Sereniss. Albanæ impertito; etiam cum ea Extensione, ut pactum parentum nullatenus valere possit in præjudicium ex inæquali tali matrimonio prognatorum ad totalem exclusionem liberorum illorum à principali e. gr. dignitate, si hereditate abstineant paterna: quod pluribus ibi in dicto Resp. convalidatur ap. Stryk. *d. l. §. 78.* quod & Scabinaùts Lipsiensis deciso, aliorumque Jctor. Responso egregiè ulterius constabit Richter. *p. 3. d. 132. per tot.* Imò ratio in universum non tantùm in Conjuge ex ordine immediatè subsequenti, sed & in illa, quæ ex inferiori per multa interstitia aut planè ultimo sociata est loco atque Ordine, militat ea, quæ depromitur ex nobilitate & dignitate mariti, quâ etiam erigitur, collustratur & resplendescit uxor, utut ex infima & plebeja, s. ex fece plebis, imò rustica planè sorte fuerit ducta, per *text. clariss. in l. 8. ff. d. Senat. l. fin. C. d. incol. l. 13. C. d. dign. Fab. in Cod. Sabaud. c. 9. t. 28, d. 16. num. 4.* Nolden. *d. Nobil. c. 11. num. 6.* Tiraquell.

d. nobil. c. 18. num. 1. seqq. Müller. *d. l.* Ziegler. *d. jur. Maj. l. 1. c. 28. §. 28. sq.* Joh. Volmar. Bechmann. *in Comm. ad ff. tit. d. rit. nupt. in Obs. pract. 38.* ubi quod ex matrimonio Nobilis cum plebeja liberi prognati verè habeantur nobiles, & generi vel familiae inde nullum fiat praedictum: & ita pronunciaffe JCtos Helmstad. mens. Octobr. Anno 1630. refert Toming. *1. Conf. 8. n. 4.* ubi quod Georg. à Q. avita sua & antiqua feuda à Patre suo Appolline derelicta jure sibi asserat, quantumvis NB. matre rustica fuerit prognatus. add. quæ scribit Carpz. *in Jurispr. Confist. l. 2. t. 1. d. 11. per tot & ab hoc aliisque modo adductis citt. & ejusmodi exempla matrimoniorum à nobilibus cum rusticorum filiabus initorum per jura nostra nullatenus improbatorum, quamvis deinde singulari Edicto Regis Borussiae An. 1697. emisso in quibusdam quoad effectus legitimi matrimonii detrahendos in specie ratione successionis in feuda denegandæ restrictorum recensentur ap. Dn. Sam. Stryk. in Us. Pand. mod. ad tit. de rit. nupt. §. 7. verbis Regii Edicti his: **Weil Ihro Königl. Majestät in Preußen ein Edict in diesem Herzogthum publiciren lassen/ Darinn der jenigen von Adel heyrathen/ welche sich mit Bauren/ oder anderer Leute/ so gar geringen Standes sind/ Töchtern verehlichen / pro morganaticis erkläret / auch die von Ihnen gebohrne Kinder von der Lehns-Succession excludiret werden.** Qualis restrictio imparis ejusmodi matrimonii quamvis ex justis causis fieri queat, tamen strictè accipi debet, & ultra terminos edicti ad alias filias, quæ non adeò depressæ fortis sunt, minimè extendenda: unde & matrimonium nobilis cum filia bibliopegæ tanquam ex opificibus non abjectæ, sed honestioris conditionis ordo Jctor. Hallensium pro morganatico ibidem vi edicti Regii haud reputavit, sed viduæ illi omnia, quæ aliàs viduis nobilium aliis sanguine talibus ex bonis feudalibus in eo Ducatu debentur, attribuere & adjudicare non dubitavit, ibi: **Obwohl die Handwerker ordentlich unter geringe Standes-Leute gerechnet werden/ &c. auch die Buchbinder denen Handwerksleuten zugerechnet werden müssen: Weil aber dennoch in dem Königl. Edict die Heyrathen mit geringen Standes-Töchtern nicht generaliter verboten worden/ sondern notanter dabey gesetzt welche gar geringen Standes sind/ und also dadurch homines abjectæ fortis verstanden werden müssen / unter denen Handwerkern auch ein***

ein

ein grosser Unterscheid / indem etliche viel geringer sind / als andere / welches ex objecto , damit ein jeder umgeheth / æstimirt wird / dannes gibt opificia sordida &c. hingegen der Buchbinder Arbeit so bewandt / daß sie vornehmlich denen Gelehrten / wie auch Fürsten und Herrn bey Auffrichtung statthcher Bibliothecen zu statten kommen / und also dasjenige womit sie umgehen zu Beförderung der freyen Künste und der Gelehrsamkeit abziele / so mag daher von denenselben nicht gesagt werden / daß sie gar geringen Stands / weßhalb das Königl. Edict auff sie nicht gezogen / und also das matrimonium , welches der Verstorbene Edelmann mit eines Buchbinders Tochter getroffen / pro morganatico nicht geachtet werden mag. Und weil also gegenwärtiges matrimonium pro legitimo zu achten / so muß auch der Wittwen alles dasjenige aus ihres Mariti Lehn-Gütern / gereicht werden / was sonst nach dasiger Lands-Ordnung einer Adelichen Wittwen gebühret. Ex his hactenus propositis suâ sponte sequitur, suprà rectè negatum esse, nobili sponsalia de cætero quoad omnia sua requisita rectè celebrata implere cum persona ignobili aut inferioris ordinis detrectanti, aut in matrimonio jam actu contracto cohabitare, aut quæ ratione dotis aut donationis propter nuptias præstanda ex necessitate juris incumbunt, præstare recusanti, & potius vinculum illud dissolvi optanti hanc *nobilitatis Exceptionem activam* ullo modo profuturam esse: imò potius contra talem hoc ex sua parte intendentem & ad dissolvenda sponsalia aut matrimonium agere non verentem militare *exceptionem nobilitatis passivam*, inde vel maximè depromendam & cum effectu allegandam, quod, uti cuilibet bono viro grave esse debeat fidem fallere, l. 1. pr. ff. de const. pec. l. 1. pr. ff. de pact. ita nobilem aut illustrem personam præ aliis deceat *bonam fidem agnoscere*, pacta & conventiones usque quaque servare, à fallaciis & deceptionibus abhorrere & abstinere: & quò quis est illustrior, & in honorum gradu eminentiori constitutus, eò fædior in eo est fidei violatio. Myler. ab Ehrenbach. in *nomol. Ord. imp. c. 1. §. 2.* Limn. in *Jur. Publ. l. 6. c. 5. num. 98. inf.* quod maximè allegandum adversus eum, qui virginem utut inferioris Ordinis sub promissione matrimonii pellerit, atque seduxerit ad illicitos congressus, quos & imprægnatio secuta. Ad hanc siquidem ducendam officio Judicis etiam invitus compelli debet,

nea

nec auditur *excipiens*, se nobilem esse, illam plebejam; potius verò hæc Exceptio *replicatione nobilitatis* eliditur hæc: ergò quia nobilis es, tantò magis adimpleas promissa: nullibi enim nobilis exceptus reperitur ab hac usu Consistoriorum quotidie frequentata juris regula, quod stuprator sub promissione matrimonii stupratam præcisè ducere teneatur, perinde ac qui publicis sponsalibus sponsus existit. Beust. *d. jur. connub. p. 1. c. 18. in fin.* Carpzov. *in Jurispr. Cons. l. 2. t. 14. d. 228.* Et in casu converso, si nobilis virgo à viro ignobili aut sortis planè abjectæ eo modo imprægnata petat, matrimonii promissionem adimpleri debere, & ille objiciat stupratæ *exceptionem nobilitatis passivam*, quasi nobilis fæmella propter nobilitatem cum plebejo non possit copulari, vana & frustranea esset hæc oppositio, tum quia hæc hypothesis falsa, *uti ex ante dictis patet, & ex infra dicendis ulterius patebit*: tum quia fæmina nobilis plebejo juncta, quamvis exinde non desinat nobilis genere aut sanguine talis, quia connata hæc qualitas intimiùs personæ insidet, & quamdiu hæc superest, perdurat cum ipso sanguine, dignitatem tamen participatam, & jura inde manantia cum prærogativis statûs & conditionis pristinae perdit, dum plebejo se jungit, & inde plebeji jam incipit esse ordinis, ex qua ratione etiam tali fæminæ ortu nobili, sed ignobili nuptæ ejusque filiabus jus retractus nobilibus immediatis competens negat Fac. Jurid. hujus Univ. ap. B. Dn. Harppr. *Cons. 83. n. 490. cum plur. alleg.* Textus ita ferè distinguens est *in l. 10. C. d. nupt. l. 1. C. d. dignit. Faber. in Cod. Sabaud. tit. d. dign. n. 17. Stryk. in usu mod. tit. d. Sen. §. 9. sq. Christ. Matth. Müller. Dissert. de matr. nob. cum ign. §. 14.* perinde ac in contrarium plebeja nobili juncta hujus nobilitatis particeps redditur, cum uxor non possit non conditionem mariti de jure nostro sequi *l. 8. ff. de Senat. Ziegler. d. jure majest l. 1. c. 28. §. 28. sq.* ubi insimul notat quorundam populorum contrariam consuetudinem, quâ etiam plebejus maritus ex conjugio fæminæ nobilis illius nobilitatis particeps fieri dicitur Nolden. *de Stat. Nob. cap. 10. n. 12. sqq.* secus ac jura & mores Germaniæ secum ferunt. Unde notabile hanc in rem nobis in promptu est exemplum, quod fermè ante quadraginta annos occurrit, ubi Regium Consistorium Gryphiswaldense opilionem, qui fæmellam nobilem sub pollicitatione matrimonii stupraverat, recusantem huic consociari, invitissimum rectè coëgit, & ad altare deduci jussit,

ut

ut promissa ibi adimpleret, & cum in Sacerdotali copula adhucdum repugnaret annuere, wolte das Ja wort nicht von sich geben, Sacerdos nomine ejus fidem dare, & manus jungere jussus erat, quod & factum, & postea in concordi matrimonio ambo vixere. Hoc tamen negandum non est, quod certis in casibus inæquale tale matrimonium inter nobiles antiquâ profapiâ tales ex una parte, & ex altera parte nobiles novos aut virtute aut dignitate tales, aut inferioris ordinis contractum hoc incommodi secum vehat, ut liberis ex hoc conjugio natis viam præcludat veniendi ad certas quasdam prærogativas, quibus aliàs alii nobiles ex utroque parente tales gaudent, veluti in torneamentorum ludis equestribus, ubi non admittuntur, nisi qui ex utroque stemmate nobili prognati, & nobilitatem ex quatuor avis paternis ac maternis genere nobilibus laudare ac probare possunt, welche Vierschiltig seyn/ oder beweisen können/ daß sie von 4. Vätterlichen und Mütterlichen Adelichen Ahnen geböhren und herkommen. *Limn. in Fur. publ. l. 6. c. 5. n. 50. sqq.* *Rhet. d. jur. publ. l. 1. t. 19. S. 8.* *Knipschild. d. fideic. fam. ill. c. 7. n. 57.* *Müller. in not. ad Struv. S. J. C. Ex. 29. th. 28.* Quam in rem extat, quod disponitur, in der Turnier-Ordn. zu Magdeburg. Anno 1434. ibi: Ob ein Turnier-Genoß eines Burgers Tochter oder eine Bäurin zu einem ehelichen Bettgenossen nehme/ der mag mit Recht/ dieweil Er lebt/ ungeschlagen oder ungestraft den Turnier nicht gebrauchen/ auch derselben Kinder von der Weiber einem geböhren/ und Ihre Kinds Kinder biß ins dritte Glied. *Georg. Rixner. im Turnier-Buch. tit. von Verkündigung. S. und ob ein Turnier-Genoß. fol. 20.* Cujus Authoris notabiles errores tamen ex Goldasto & aliis redarguit *Limn. d. l. n. 15. sqq.* & *Janus Douša, l. 8. Annal. Holland. p. 395.* Ipsos illius ordinationis articulos verò exhibet & de authore disputat *Limn. d. l. n. 7. sqq. plur. eosque penitiùs explicat n. 85. sqq.* Sed de modò memorati articuli rigore moderando in conventu Anno 1485. Bambergæ à Franconicæ Nobilitatis deputatis celebrato consultatum & inter cætera temperamenta & hoc adductum fuisse: Welcher aus einem Turniers Geschlecht eines erbahren Burgers fromme unverläumbte Tochter/ von denen Geschlechten oder Erbahren aus denen Städten nehme/ um seiner Nahrung und Auskommens willen seines Stammens/ doch daß die Thme unter 4000. fl. nicht zubrächte/ deme soll man es nicht verar/

D

ges

gen/ Ihn und seine Kinder reiten lassen / doch mag man Ihn schlagen; welcher aber innerhalb 50. Jahren erst zu Turniren zugelassen wäre / wo sich der auffer dem Adel verheyrathet hätte/ den/ noch seine Söhne/ soll man nicht theilen / es wäre dann Ihm darinn worden ein mercklichs Guth/ als 10000. fl. so soll man es güthlich dulden/ und mit Ihnen halten / wie vor: *annotatum reliquere Limn. in addit. ad Jus publ. l. 6. c. 5. num. 62. Jung. n. 1. sqq. ubi & plura notabilia congestit: Myler. ab Ehrenbach, in Gamol. c. 5. §. 38. & 39. & plures ab his citt. Pari modo nec admittuntur ex tali impari matrimonio nati ad Collegia Canonica superiora aut cathedra- lia, zu Fürstl. hohen Stifftern / in quibus etiam juris & moris est, ut non solum nemo, nisi Princeps, Comes aut Nobilis; sed nec hic quidem aliter, nisi 4. generationes Nobilitatis probare possit, recipiatur, post plures alios Myler. ab Ehrenbach. d. l. §. 40. Müller. ad Struv. d. l. in fin. Nolden. de Stat. nobil. c. 11. num. 28. seqq. Plures adhucdum ca- sus exemptos, ubi quoque tales ad Conventus aut collegia certa non ad- mittuntur, nisi sint, uti loquuntur, perfectissimæ nobilitatis & longâ ma- jorum serie ex utroque latere nobiles, recenset Nolden. d. l. n. 29. seqq. Zoll. de promiss. generos. fide vall. von Cavaliers parole e. 2. n. 44. & alleg. Quomodo verò & quâ actione quis hanc nobilitatem contra negantes, & à tali prærogativa eum excludere tentantes sibi asserere queat, id addisce- re licet ex iis quæ scribit Schwendendorff. in summar. act. forens. expos. & quid. in spec. exp. c. 2. membr. 4. art. 23. ubi præjudicialem actio- nem utilem ex mente, tum Nobilitatis affirmativam competere docet sub hac formula: Kläger bringet vor daß Beklagte ihn vor keinen von A- del halten / und dahero nicht verstaten wollen/ daß er des Nahmens und des Wapens derer von N. gebrauchen möge/ da er doch seinen Adel von Eltern und Groß-Eltern gnugsam beyzubringen hat/ solcher auch in notorietate bestehet / und niemahls in Zweifel gezogen worden: Wasen dann auch Kläger bey dem hohen Stifft zu N. da keine / als rechtschaffene von Adel und hochgraduirte Persohnen recipiret werden/ ohne einzige Widerrede inscribiret / und endlich als Canonicus instal- lirt worden. Ist dannenhero verursacht worden/ Klag anzustellen/ und bittet nach erfolgter Antwort zu erkennen / daß bekagte Klägern*

vor

vor einen rechtschaffenen von Adel zu halten / und alle Schäden und Unkosten zu erstatten schuldig / und er demnach so wohl des Namens als des Wapens des Geschlechts von N. sich zu gebrauchen wohl befugt. Et ibid aliâ: Daß Beklagtes Dom. Capitul Klägern als einen von Adel / gegen Erlegung der gewöhnlichen Statuten-Gelder zu recipiren / 2c. schuldig: tum etiam *actionem nobilitatis negativam*, *respectivam* illam quæ huc pertinet, quando nobilitas non simpliciter negatur, sed saltem *nobilitatis qualitas*, veluti, wann er von Vater und Mutter nicht vierschiltig ist / contra eum, qui pro tali se gerit, negatur, libellô hanc in rem ita instructô: Klägere sagen kûrglich / wie daß vor etlichen Wochen eine Zusammenkunft derer ins Ampt N. gehörigen von Adel wegen allerhand Angelegenheiten gehalten / dabey Beklagter sich eingefunden / und ist auch durch Vermittelung des Directoris, jedoch ohne Consequenz, zugelassen worden / ungeachtet bey solchen Versammlungen vormahls kein ander admittiret worden / als welcher seinen Adel von denen Ahnen Väterlicher und Mütterlicher Linien gnugsam beybringen können: Beklagters Groß-Mutter aber / wie notorium, aus Bürgerlich- und nicht Adeltlichem Stande gewesen: Seynd dahero Klägere durch beklagtens Beginnen zu dieser Klage bewogen worden / und bitten nach erfolgter Antwort zu erkennen / daß Beklagter der Adeltlichen Versammlungen in dem Ampt N. sich hinfûro zu enthalten / 2c. schuldig. Id. d. l. art. 24. Quæ omnia tamen, quia jure singulari saltem ita obtinent, Statutis & Ordinationibus singularibus, aut moribus particularibus ita inducta, ultra non valent, quàm quatenus intra ista sua pomeeria se continent, quò pertinet vel maximè *Instr. Pac. Cæs. Suec. art. 5. §. 17. in fin.* ubi quod Nobiles, Patricii, gradibus Academicis insigniti, tanquam personæ idoneæ, à Canonicatibus sive Collegiis Ecclesiasticis non debeant excludi, NB. nisi fundationes adversentur. De cætero verò quod apparet, nec veræ nobilitati, nec statui matrimoniorum legitimo quid derogant aut detrahunt: quamvis prudentiùs tutiusque & sibi suæque familiæ conducibiliùs, dum ejusmodi & multa alia incommoda faciliùs evitare aut avertere à se suisque possit, agat, si observet supra jam adductam regulam: *Si vis aptè nubere, nube pari*; id quod pluribus

bus adhucdam rationibus evidenter demonstrari & convalidari posse adnotat post Reüsnerum, Alb. Gentilem, Cypræum, Arnisæum, Cluverium, Limn. d. l. n. 62. seqq.

XI.

Hæc de nuptiis. Sequitur 2dus modus patriam potestatem constituendi, qui est in legitimatione per subsequens matrimonium. Hic si nobilis concubinæ loco cum aliqua plebejæ conditionis consuevisset, liberis ex eadem ipsi natis, tandem eam in conjugem legitimam sibi sacerdotali benedictione eo quo decet modo copulari facit, mortuô patre nobili vel liberi legitime nati, vel qui alii sunt ab intestato successuri hereditatem eam in totum sibi, exclusis liberis per subsequens hoc matrimonium legitimatis, vindicant, liberi hi verò admitti ad successionem eam prætendunt, perinde ac liberi legitime nati in bona & allodialia per Nov. 74. in præf. & Nov. 89. c. 8. in pr. & etiam quoad feudalia, secundum id quod hodie communiter recepti moris est, per ea, quæ scribunt de generali moderna Consuetudine quoad feuda Schrader. p. 7. v. 5. num. 21. Rosenthal. d. feud. c. 7. concl. 18. n. 1. sqq. Schurff. Cent. 2. cons. 56. Finkelthul. D. Feud. 6. th. 13. Struv. in S. J. F. c. 9. aph. 8. n. 12. Gail. 2. O. 141. n. 2. Mynsing. 5. O. 42. n. 2. Gulich. in Obs. ad Mynsing. d. l. & Fabric. in rep. Gail. d. l. qui receptiorem hanc sententiam vocant, quam & probat in eo Casu, quo feudum acceptum vor sich und seine ehliche gebohrne Mannliche leibliche Lehens. Erben B. Dn. Lauterbach. in Colleg. theor. præct. ad tit. de his qui sui vel al. jur. th. 28. & in Diff. de legit. per subs. matr. th. 37. quamvis veritati juris quoad feuda contrariam magis convenire asserant Bachov. ad Treutl. 1. D. 2. th. 6. lit. f. Wessenb. Vult Niell. & alii quos hanc in rem adducit Fabric. d. l. Gulich. d. l. Goswin. ab Esbach. ad Carpz. P. 3. C. 28. Def. 17. num. 4. Ludvvell. in tract. d. success. feud. c. 2. §. 2. p. 167. quæ negantium sententia claro videtur niti textu 2. F. 26. c. 1. §. Naturales. Latissime Bitsch. in Comment. Feud. ibid. Excell. Dn. D. Schvveder. in Diff. d. lib. inscio patre legit. th. 23. Exc. Dn. D. Majer in Comm. Jur. Feud. c. 6. §. 15. Quæ sententia sine dubio obtinet ubi Constitutionibus quorundam locorum legitimati per subsequens matrimonium à feudis

feudis

feudis arcentur Fabric. *d. l. in fin.* uti & in specie in Ducatu Brunsvicensi & Luneburgensi Wolffenbytano eam expressâ constitutione receptam tradit Hahn. *ad Wes. ad tit. d. his qui sui vel al. jur. n. 3. ad verb. per subsequens matrimonium.* & de Ducatu Magdeburgensi Dn. D. Schveder. *d. l. & B. Dn. Stryk. in not. ad Schüz. voc. Consuetudine de Ducatu Magdeburgio & Marchia.* Cùm verò uti dictum, praxis Germaniæ communior receptionem eam sententiam observet, testibus Gosvvin. ab Esbach. *d. l. in fin.* & aliis etiam aliàs dissentientibus; prout & Ludvv. *d. l. monet,* à communiori sententia nec in respondendo, nec in judicando recedendum esse; imò in omnibus ferè Europæ regnis idem usu obtineat, quod multis exemplis & auctoritatibus suffulcit Myler. ab Ehrenb. *in Gamol. Princ. c. 24. §. 2.* etiam in feudis, quæ vocant, titulatis & regalem dignitatem annexam habentibus. *id. d. l. §. 2. & 3.* ubi quod & in personis illustribus hoc procedat, modò non penitus abjectæ sortis sit talis concubina, quam Princeps sibi junxit. B. Dn. Stryk. *in Us. mod. ad tit. d. his qui sui vel al. jur. §. 9.* Rationem reddunt, quod vilitas ejusmodi concubinae, multum quidem detrahat illustrium liberorum existimationi, legitimationi tamen in se nihil officiat. Covarruv. *d. matrim. p. 2. c. 8. §. 2. n. 9.* Myler. & Stryk. *dd. ll.* Satis jam patere censemus, adversus hereditatem petentes integram liberos ita legitimatos tutos omninò esse per jura nostra ita communiter recepta, oppositâ *Exceptione legitimationis & nobilitatis* tanquam optimè fundatâ. B. Dn. Lauterbach. *in Diss. d. legit. per subseq. matr. th. 18.* ibi: Quis unquam fando audivit, inter nobiles & ignobiles non esse jus connubii. Et stolidum omninò judicat Bachov. dubitare an per hoc matrimonium liberi legitimentur: quomodo enim patris nobilitas huic legitimationi possit esse impedimento? & ita per omnia Germaniæ & Italiæ collegia in omnibus Consiliis fuisse conclusum ex Matth. Wesenb. *cons. 44. num. 75.* refert, nullâ quoque admittâ hîc differentiâ inter Jus Civile & Canonicum *id. d. l. in fin.* & hoc ex aliis adhuc quoque constabit Nolden. *d. Stat. nob. civ. c. 11. num. 88. seqq.* Casp. Matth. Müller. *in Diss. d. matr. nob. cum ignob. §. 9. & §. 12. in fin.* quod tanto magis extra omnem addubitationis aleam esse videtur, quanto certius est, filium naturalem patris etiam illustris per subsequens matrimoni-

um legitimatum participem quoque fieri regulariter dignitatis, armorum & insignium istius familiae Bocet, *de regal. cap. 2. num. 29.* Theod. Höp- ping. *de jur. insign. c. 7. num. 161. seqq.* Myler. *in Gamol. d. c. 24. §. 2.* Stryk. *in Us. mod. d. s. 9.* adeò ut etiam jure primogenituræ & majoratus præ liberis ex eadem uxore legitimè deinde natis dignus rectius judicetur, per ea quæ latè defendit Myler. ab Ehrenbach. *d. l. §. 5. seqq.* & ab hoc *ibid. alleg.* ubi tamen & dissentientes citat *§. 6. in fin.* ut adeò & hoc respectu si legitimatus ab aliis & ab hac prærogativa vellet exclu- di, ei competeret Exceptio nobilitatis, & alterius illustrioris dignitatis & primogenituræ eodem nomine eodemque gradu competentis.

XII.

Nunc tertio de modo patriam potestatem constituendi per adoptio- nem. Plebejus à nobili adoptatus an nobilis fiat? inter DD. non con- venit. Distinguendum censemus inter Jura Justiniana, & moderna. Quod ad illa attinet, interest omnino quomodo fiat Adoptio. Si ado- ptio ab extraneo aut eo qui non est ex numero ascendentium facta, quia non confert jus patriæ potestatis nec agnationis, nec familiae jus, unde & imperfecta, aut minus plena audit, sed saltem jus succedendi ab intesta- to in bonis patris adoptivi adoptato tribuit. *§. 2. §. d. adopt. l. 10. §. 1. C. eod.* quod quidem contra comm. DD. opinionem negare veriti non fuerunt Arum. *in Exerc. ad Instit. 2. thes. 20.* & Wissenbach. *in Dissp. ad Instit. 6. thes. 34.* nullum est dubium, quod hæc nobilitatem non conferat, in quo ad unum ferè omnes conveniunt. *per l. pen. §. 2. in fin. C. de adopt.* Strauch. *in Jur. Inst. univ. Diss. 4. thes. 18.* & *ibid.* Dn. Thomas. Ekhold. *ad tit. d. adopt. §. 3.* & *ibid.* Schvenden- dorff. *in not. B. Dn. Lauterbach. in Colleg. ad tit. d. adopt. th. 10. in fin.* Excellentiss. Dn. D. Majer. *in Comment. ad Inst. §. 11. p. 228.* Si verò arrogatio, aut adoptio in specie sic dicta, plena, ab eo qui est in numero ascendentium veluti avo materno facta, quia hæc adoptionis latè sic dictæ species eum effectum post se trahunt, ut adoptatus & arrogatus plenè transeat in adoptantis familiam & potestatem unà cum liberis suis *§. 11. l. eod. l. 2. §. f. l. 15. pr. l. 40. pr. ff. eod. l. 195. §. 2. ff. d. V. S.* & ita ratione familiae ejusdem arrogatoris aut adoptantis ascendentis
omnia

omnia agnationis jura l. 23. ff. l. f. pr. & §. f. C. eod. omnemque dignitatem & nobilitatem, ejusque gentis insignia consequatur. l. 35. ff. d. adopt. l. 5. l. 6. l. 10. ff. d. Senat. l. 1. §. 4. ff. und. cogn. l. 4. Cod. d. decur. exinde non potest non statuminari, hisce modis adoptatum per hæc jura nostra omninò fieri nobilem. Locamer. in *Disp. Novo-Just. ad tit. de Adopt. qu. 4.* Arum. d. *disp. 2. th. 21.* qui quidem simpliciter de omni adoptione etiam minùs plena id statuunt, Treutl. 1. D. 2. th. 10. lit. a. & *ibid.* Bachov. Höpping. d. *jur. insign. c. 7. §. 5. num. 263.* Wissenbach. ad *ff. p. 1. d. 4. th. 35.* Hahn. ad *Wes. tit. d. adopt. n. 6.* B. Dn. Lauterbach. & Excellentiss. Dn. D. Maj. ad. II. Dn. Titius in *Jur. priv. Rom. Germ. l. 6. c. 13. §. 18. & l. 8. c. 7. §. 13. in fin.* Dissentiunt tamen Bonus Curtilius, in *tr. Nobil. p. 4. col. 3.* quem allegat & sequitur Tiraqu. de *Nobil. c. 15. §. 6.* quamvis fateatur hoc quod taliter adoptatus ex nobilitate adoptantis non nihil illustrior fiat. Dn. Thomas. ad *Strauch. d. Disp. 4. th. 18.* Dn. Phil. Reinh. Vitriar. in *Jur. Un. l. 1. t. 3. d. adopt. num. 10.* Schwendend. ad *Eckhold. ad tit. d. adopt. §. 3.* & B. Dn. Stryk. in *Us. mod. ff. ad d. t. §. 8.* in medio id relinquit, dum scribit: *Quicquid sit de Jure Romano.* Præcipua, quâ hincuntur, ratio est, quod jus nobilitandi privatis non competat, multoque minùs horum libero & indiscreto arbitrio concessum intelligi debeat: quæ tamen ratio parùm videtur stringere, quia hoc modo nobilitas illa non tam à privato defertur, quam potius ex legis, factum illud privati ita qualificantis, autoritate & concessione, quæ vult omnia arrogatoris & adoptantis ascendens jura in taliter adoptatum transferre. Joh. Ott. Tabor. ad *Wes. Disp. 2. qu. 36.* perinde ac olim servi ex manumissione dominorum Jus Civitatis Romanæ, quod etiam arbitrio privatorum non poterat concedi, consequabantur, sed non aliter quoque ac ex beneficio legis hoc indulgentis. §. ult. I. de *libert. l. 17. ff. de Stat. hom. Nov. 78. c. 1.* post alios Dn. D. Majer. in *Com. ad Inst. d. l. p. 228. in fin. & sq.* Quod verò ad *Jura moderna* attinet, sentimus meritò cum illis, qui statuunt, hodie ex adoptione sola in se considerata plebejum, aut eum, qui hæctenus inter ignobiles extitit, adoptatum à nobili nobilitatem non consequi, non tantùm ex earatione, quia nobilitas genere talis tantummodo pertinet ad procreatos veluti per traducem ex sanguine ejus, cui collata nobilitas Tiraqu. d. l. §. 6. sed

sed

sed & ex ea, quia jus nobilitatem conferendi in Imperio nostro est reservatum Imperatoris, quod propterea nemini competit, nisi cui ipse concessit, ut adeò ex voluntate privatorum, adoptantis & adoptati, hujusve patris, si quem habet, non dependeat. Dn. Thomas, *ad Strauch. d. th. 18.* Dn. Titius, *d. l. 8. c. 7. §. 13.* Struv. *in S. J. C. Ex. 3. th. 65. & ibid.* Müller. *in addit. lit. a.* & *ibid.* Dn. Lib. Bar. à Lyncker. *in analect. B.* Dn. Stryk. *in Us. mod. ad tit. de adopt. §. 8.* B. Dn. Maurit. *de Nobil. Germ. th. 24.* laud. Dn. D. Majer. *ad Instit. d. p. 229.* Hæc sententia verò rectius limitatur, nisi ad adoptionem eam Principis, aut illius, qui jure nobilitandi gaudet, *specialis auctoritas & confirmatio atq; expressus Consensus* de jure nobilitatis, & gentilitiorum insignium in adoptatum transferendo accesserit. Tunc enim nobilitatem in adoptatum transire non Jure adoptionis ut talis, sed Principis beneficio atque voluntate speciali adoptionem eam ita quasi imprægnante B. Dn. Stryk. *in Us. mod. d. §. 8. fin.* Dn. à Kulpis. *in Diss. de adopt & emanc. Princ. c. 4. th. 52. in fin.* ubi quæstionem similem de adoptione Principis, aut Comitis plebejæ adoptantis, an dignitatem statumque Principis, aut Comitis taliter adoptato tribuat? proponit, & non dissimili modo decidit, quod nempe in Imperio nostro Germanico *privata* Principis adoptio dignitatem Principis non conferat, benè verò *publica*, quam vocat, quæ Cæsaris auctoritate & confirmatione speciali nititur, & fortassis quoque agnatorum consensu: præterquam si *Princeps est superiorem non recognoscens.* Hujus etenim adoptantis solam voluntatem haberi debere pro mensura juri ex adoptione quærendorum, ita ut, si plena sit, & patriam potestatem constituat, ac in familiam adoptantis adscititium filium trahat, connexa quoque patris dignitas inde in eum juxta rigorem juris derivetur, dubitandum non esse arbitratur; de cætero verò ibidem quoque sollicitus est & valde operosus in recensendis variis Doctorum opinionibus & distinctionibus, quibus uti solent in quæstione hæcenus à nobis discussa: *an ignobilis à nobili adoptatus fiat nobilis?* Aliis nempe *indistinctè eam affirmantibus:* Eybenio, Rickio, Frizio. Aliis *indistinctè negantibus;* Bachovio, Tiraquello, Hilligero, Feltmanno. Aliis *distinguentibus,* & quidem iterum *variè:* nonnullis inter *adoptionem & arrogationem,* uti Reinkingio (huic etiam jungimus Dn. Assess. Schrag. *in introd. ad ff. tit. de adopt. §. 16.* qui pariter statuit,

tuit,

tuit, probabiliter asseri, etiamnum hodie nobilitatem aliamve dignitatem per arrogationem, auctoritatem Principis quæ ad validitatem sui omninò desiderat, arrogato conferri, quia dum summus Princeps, vel is, qui jure nobilitandi gaudet, in arrogationem illimitatè consentit, censetur quoque in omnes ejus effectus consensisse: quod secus in adoptione, quæ saltem magistratûs intermedii, jure nobilitandi non instructi auctoritate nititur:) Aliis distinguuntibus inter adoptionem ab extraneo, & ab Ascendente aliquo, & cum hac posteriori arrogationem conjungentibus: Hahnio, Treutlero, Feschio. Nonnullis discernentibus in ipsa nobilitate Gentem & Genus: veluti Cujacio, de quibus omnibus vid. Kulpis. d. l. & DD. allegati, singulis in locis adcitatis. Nosram verò sententiam distinguentem inter tempora *Juris Justiniani*, & tempora *nostra*, s. *moderna*, probat etiam Huber. in *Digress. Justin. l. 2, c. ult.* Plebejus itaque à nobilitati adoptione, quæ nobilitatem ei jure conferre potens est, adoptatus, post eam adoptionem se gerit pro nobili, & quidem tanquam tali, qui est de gente & familia adoptantis, hujusque adoptivi parentis nomen, arma & insignia gentilitia gerere sustinet; qui sunt de ista familia id agrè ferunt, eique ex supposita veritate generalioris illius asserti, per nullam adoptionem hodie conferri nobilitatem, id inhibitum volunt, instituentes propterea adversus hunc adscititium filium actionem præjudicialem utilem ex mente, *nobilitatis scil. negativam*, absolutam illam, quâ nobilitas simpliciter & in totum negatur, quam breviter delineatam nobis exhibet Schwendendorff. in *summar. action. forens. Expos. in expos. spec. c. 2. membr. 4. art. 24.* libellò hanc in rem appositè & in terminis terminantibus ita conceptò: p. p. Kläger kan ohnerinnert nicht lassen / wie daß Beklagter sich unterfangen / vor einen von Adel des Geschlechts von N. sich auszugeben / daher er nicht allein des Zunahmens / sondern auch des Wapens sich angemahet / und zwar aus dieser Ursache / weil er von N. adoptiret / und zum Sohn angenommen worden: da er doch wissen und daher sich bescheiden soll / daß durch die adoption der Adelstand nicht erlanget wird: damit nun durch beklagtens beginnen Klägern und denen andern Geschlechts-Verwandten nicht etwann einig præjudiz möge zugezogen werden / so bittet er / denselben nach erfolgter richtiger Antwort / durch Urtheil und

E

Recht

Recht dahin anzuhalten / daß Er so wohl des Geschlechts Nahmen derer von N. als auch des Adlichen Wapens sich zu enthalten schuldig, desuper implorando &c. Ad hanc actoris intentionem & actionem elidendam potest taliter adoptatus, de *Jure Justiniano*, si adoptio plena, & imprimis *arrogatio* interveniat, de *Jure moderno*, si *specialior Cesaris voluntas*, *approbatio*, & *consensus* de jure nobilitatis & gentilitiorum insignium in eum devolvendo accesserit, objicere *nostram nobilitatis exceptionem*: se jam esse nobilem, & in specie de gente & familia parentis adoptivi. Et probato hoc ipso quod talis intervenerit modus, unde nobilitas sequitur, sententia pro eo absolutoria ferri debet: Daß Klägers suchen nicht statt habe / und Beklagter vor einen von Adel des Geschlechts von N. zu halten / auch derselbe bey dem Gebrauch / so wohl des Nahmens als des Wapens vorermeldten Geschlechts billig zu lassen. Contra verò si adoptio facta istis requisitis instructa non fuerit, unde nobilitas sequi possit, condemnatoria pronunciabitur hæc: Derwegen Beklagter vor einen von Adel des Geschlechts von N. nicht zu halten / und seines Vorwendens ungeachtet / so wohl des Nahmens als des Wapens sich zu enthalten schuldig. vid. Schwendend. d. 1. Hæc verò Exceptio an etiam proficiat huic filio adoptivo in casu, ubi agitur in specie de facultate succedendi in feuda, quæri hic quoque meretur. Et est omninò tralatitii Juris, filio adoptivo, ut tali, regulariter jus non esse succedendi in feuda 2. F. 26. §. *adoptivus* Feuda enim sanguini dantur, non quidem omni, cum spurii & naturales non succedant, d. 2. F. 26. §. *natur.* sed soli sanguini, id est non nisi sanguini, & iis, qui ex sanguine & corpore primi acquirentis per lineam masculinam legitimè prognati, 2. F. 31. *in fin.* quos solummodo nomine sanguinis domino feudum danti venire, ex formula illa: Für Ihn und seine Mannl. Leibs, Lehns, Erben / vel maxime constat. vid. Cujacius contra Hotomannum istam formulam carpentem disputans 1. F. 1. & ex eo Winziger. *in ad notat. ad Ex. Jur. Feud. Stryk. c. 15. quest. fin.* ubi sanguinem per familiam, stirpem generosam & fortem aliquam explicat, & opponit iis, qui sunt extra familiam illam, de quibus non cogitasse censetur. Dn. Jac. Frid. Ludovici *in Colleg. Jur. feud. disp. 5. th. 28.* ubi filios adoptivos quidem posse dici Lehns Erben / tanquam habiles ad servitia, sed non Leibs, Lehns, Erben / cum in his in Ordine ad primò investitum deficiat nativitas sive ex corpore ejus procedens generatio, & sanguinis propagatio

tio

tio legitima. At verò sanguinem aut jus sanguinis, à natura quod dependet, adoptio quæ quidem imitatrix est naturæ, attamen non agit nisi per fictionem, nec efficit ut omnia sint naturalia B. Dn. D. Bardili, in *nucl. Jur. feud. aph. 14. num. 7.* conferre potens est vel minimè *l. 23. ff. de adopt. l. 7. ff. de in jus voc. l. 12. §. fin. ff. d. rit. nupt.* vid. B. Dr. D. Lauterbach. in *Colleg. ad ff. tit. de adopt. §. 10.* & si in adoptivum devolveretur feudum invito Domino ex alia familia obtruderetur Vasallus contra textum *2. F. 12.* & vergeret in præjudicium agnatorum, qui secundum primi acquirentis investituram sunt vocati. Struv. in *S. J. F. c. 9. aph. 2.* Stryk. in *Ex. Jur. Feud. c. 15. qu. ult.* Dn. D. Majer. in *Comment. Jur. feud. c. 6. §. 16.* Dn. Vitriar. in *Un. Jur. Civ. priv. ad tit. de adopt. th. 10.* ubi quod in successione feudali nomine filiorum aut liberorum adoptivi non comprehendantur, cum substrata materia exigat naturales & legitimos simul. Unde jam sua sponte sequitur, si adoptivus filius eum excludere à successione feudali intendentes liberis legitimè natis aut agnatis objicere vellet hoc: *Ego tamen etiam filius sum legitimus, & nobilis factus per adoptionem:* hanc exceptionem ei parum profuturam. Quia verò regulæ, de feudali successione adoptivo deneganda modo allatæ, variæ proferuntur exceptiones, inter quas est 1. quando cum arrogatione aut adoptione concurrit jus naturale B. Dn. Bardili, *d. l. n. 7. lit. a.* qui casus contingit, si adoptatur is, qui aliàs ad succedendum in feuda non est in se inhabilis, veluti si filius emancipatus ab *avo paterno vel patre*, Bachov. *ad Trentl. 1. d. 2. th. 10. lit. B.* ex aliis Exc. Dn. D. Majer. in *comm. Jur. feud. c. 6. §. 16. p. 295.* aut nepos ex filia ab *avo materno*, si feudum est fœmineum ex Jacob. D. Ardiz. Andr. de Isernia & Alvar. Rosenthal. *de feud. c. 7. concl. 30. n. 36.* quamvis hæc exceptio hoc dubii habeat, quod adoptio hæc respectu feudi nîl videatur operari, cum & absque ea is successurus fuisset, quod & ipsum Alvar. agnoscere notat Ludwell. in *Syn. Jur. feud. c. 8. p. 208. n. 5.* 2. Si Arrogatio aut adoptio facta fuerit auctoritate & consensu Principis eâ lege, eove modo, ut & in feudis adoptivus succedat, Brautlacht. in *Epit. Jur. publ. l. 2. c. 4. §. 7.* Bald. *ad 2. F. 26. §. adoptivus.* Bitsch. in *Comment. ibid. B. Dn. Bardili, d. l. lit. b.* Rosenthal. *d. concl. 30. n. 38.* Sed nec hanc exceptionem locum suum tueri posse, quia ne summus quidem Princeps alteri jus suum jure auferre

potest. l. 7. C. d. prec. Imp. off. l. 2. ff. ne quid in loc. publ. C. Quamvis de rescr. in 6. Rittersh. in partit. feud. l. 13. qu. 5. sq. Ludwell. d. l. n. 3. unde quoque nec adoptatum ab avo paterno cum Principis consensu in præjudicium proximiorum agnatorum feudum ex pacto & providentia, quod dicitur, obtinere posse cum Casp. Ant. Theslauro, l. 1. quest. for. 100. statuit Reinking. d. R. S. & E. l. 1. cl. 5. c. 11. n. 34. Sicubi verò & agnati proximiores consentirent, nullum est dubium, quin & adoptivus talis in feuda rectè succedat, cum volentibus nulla fiat injuria, Gothofr. Anthon. in Diss. feud. 5. th. 6. lit. C. B. Dn. Stryk. in Ex. Jur. feud. c. 15. qu. ult. Et 3. si pacto id actum, vel consuetudine receptum sit, ut & filius adoptatus perinde ut naturalis & legitimus simul successionis feudalis capax esse debeat, per 2. F. 28. & quia maxima vis est tum pactorum, tum consuetudinum, quæ dicuntur dominari in feudis Wesenb. d. feud. c. 6. n. 13. Rittershus. d. c. 13. qu. 5. Rosenthal. d. feud. d. concl. 30. n. 35. sq. Ludvvell. d. p. 207. n. 1. B. Dn. Bardili, in nucl. Jur. feud. d. c. 14. num. 7. lit. c. & d. VVinziger. d. l. in fin. conf. Bach. d. l. & Müller. ad Struv. S. J. C. Ex. 3. th. 65. in addit. lit. a. Alias adhucdum exceptiones adducere solent DD. de quibus vid. Rittershus. Ludwell. VVinziger. dd. II. concludimus tandem ex his, quod, ubi arrogatus vel adoptatus contra regulam Juris feudalis ad successionem feudorum jure admittendus venit, ibi illi profit *Exceptio nobilitatis arrogatione aut adoptione tali quæsitæ.*

XIII.

Videamus nunc paucis de modis patriam potestatem finiendi, ubi de **Dignitate** liberante à patria potestate, & anne etiam hujus occasione *nobilitatis exceptio* exurgere possit, nunc nobis indagandum venit. Sanè si filius familias nobilitetur, aut Cæsaris auctoritate nobilis, si Senator vel Consul, si clericus, infra dignitatem Episcopalem de qua in *auth. sed Episcopalis. C. de Ep. & Cler. & Nov. 84. c. ult.* fuerit factus, talis manet in patria potestate, nec per nobilitatem illam, nec per Senatoriam, nec per Consularem, nec per Clericalem dignitatem aut conditionem inde liberatur, si respiciamus dispositionem textûs hæctenus, & quoad ea, quæ tum obtinebant, hanc in rem manifestissimi in *S. 4. I. quib. mod. jus patr. pot. solv.* Voluit enim Imperator & in his tum temporis adhucdum factam rectam conservare legem olim

olim

olim generaliter scriptam: *Filius, quamdiu vixerit, in potestate patris manet* non attentâ tali, quæ superveniebat, dignitate atque prærogativâ publicâ, quia nil impedire videbatur in publicis causis aliquent præminere, & tamen in privato, quod ad Jus familiæ & cognationis attinet, patriæ potestati esse subiectum, fac. l. 14. ff. ad Sct. Trebell. Casp. Manz. in Comm. rat. reg. instit. imp. ad tit. quib. mod. Jus patr. pot. solv. §. 4. n. 2. seqq. & in specie de Nobilitate rectè hoc asserit Joh. Philippi in Usu pract. Inst. Inst. l. 1. t. 12. §. 3. & 4. Eclog. 76. num. 9. ibi: *Etiam si nobilis existat, nullo tamen modo à patria potestate liberatur, ista namq; dignitates inter modos dissolvenda potestatis illius h. t. enumeratos non recensentur.* Carpzov. p. 2. c. 40. d. 17. num. 8. & 9. ibi: *Sola nobilitas, utut per se sit aliqua dignitas, non est modus dissolvenda patriæ potestatis, ac nobilis non minus ac plebejus in sacris parentum constitutus est.* Goswin. ab Esbach. in not. ad Carpz. ibid. ubi quod de hoc nullum sit dubium. Et quod de Nobilitate, idem quoque de Doctorali aliave dignitate meritò DD. asserunt, tum ob defectum legum id ordinantium, tum & à simili, quia *militia armata* neminem à patria potestate liberat, d. §. 4. ibi: *Filius fam. si militaverit. l. h. t. l. 7. C. d. patr. pot. & exinde nec togatam militiam liberare firmiter concludant, rationibus moti his, quia milites armati majora habent privilegia, quàm milites togati, per §. ult. l. de test. milit. & de cæterò ab una militia ad alteram convenienter inferre licet.* Schneidew. ad d. §. 4. n. 5. Everhard. à Mittelburg in Topic. leg. in loc. à militia armata ad milit. Cælest. militia. Philipp. d. l. in fir. adjiciens, Scabinas Lipsienses Anno 1627. ita pronunciasse: *Obwohl euer Sohn etc. vor einem Jahr den gradum Doctoris angenommen: Dieweil Er aber noch bey Euch wohnet/ und an eurem Brod ist etc. So ist er auch Dannenhero der Väterl. Gewalt noch unterworfen/ und Ihr möget ihme demnach sein Mutter Guth aus zuantworten nicht angehalten werden.* consentiunt & hæcenus post plures à se allegatos Berlich. p. 2. concl. 11. n. 53. Strauch. diff. 4. th. 28. Vitriar. ad tit. quib. mod. patr. pot. solv. §. 1. n. 3. Georg. Christoph. Walther. de Stat. jur. & priv. doctor. c. 15. §. 101. qu. 63. B. Dn. Lauterbach. in concl. for. Ex. 4. th. 12. lit. B. Dn. D. Maj. ad §. 4. J. quib. mod. patr. pot. solv. Quamvis communior sententia sit in contrarium, teste & sequace Herm. Vult. ad d. §. 4.

n. 6. & Berlich. d. l. vid. Manz d. l. n. 12. in fin. Excipitur verò *summa patriciatus dignitas*, quæ filium statim atque literas imperiales hanc dignitatem conferentes accepit, à patria potestate liberat *l. ult. C. d. Consul. §. 4. inst. quib. mod. p. p. §.* Noluit enim Imperator quem sibi quasi patrem, & consiliarium in rectius gubernanda Rep. summum aut intimum elegit, nexibus patriæ potestatis adhucdum esse obnoxium *d. §. 4.* Per eos verò, qui hanc Patriciatus dignitate præeminere dicuntur, non debent intelligi illi, qui olim apud Romanos opponebantur genti plebejæ ex patribus s. primis Senatoribus, quos legerat Romulus, nati, & tanquam progenies nobilissimæ atque antiquissimæ stirpis Senatoriæ tales fiebant, non per allectionem, sed per successionem & generationem *Liv. l. 1. c. 8.* quorum mentio injicitur *in §. 4. §. d. 7. N. G. & C. B. Dn. Maur. de Nobil. impr. Germ. th. 25.* sed illi, quos ex singulari meritum fiducia Imperatores sibi tanquam intimæ admissionis consiliarios eligebant, & lateri suo admovebant, honoratiores præ aliis hac ipsa functionis excelsæ, quam apud eosdem pro communi Reip. salute obibant, prærogativa, & summo eo dignabantur honore, ut *Impp.* ipsi haud substituerint edicere, hos sibi quasi in patres legisse per text. express. *in §. 4. §. quib. mod. jus patr. pot. solv.* quos etiam *Patres communis Reip.* appellavit Suidas, ex quo id referunt *Vinn. in not. ibid. & Manz. ibid. n. 14.* ad quam sublimem patriciatus dignitatem nemo evehebatur nisi prius aut Consulatus, aut Præfecturæ prætorio, aliove excelso honore jam fuerit potitus *l. 3. C. d. Consul.* quorum origo transcribitur Imperatoribus Constantinopolitanis, & imprimis Constantino M. ex fide *Zosimi l. 2. de optato. Strauch. Diss. 4. th. 28. Manz. d. l. B. Dn. Stryk. in Us. ff. mod. ad tit. de adopt. §. 24.* vid. *Cassiod. tamen 6. var. Ep. 2. & Bach. ad Inst. d. §. 4.* ubi quoque penitus inquirat in rationem, cur summa dignitas fuerit appellata hic Patriciatus, cum Consularis, quæ proxima erat post Principem, & tantæ dignationis, ut & ipsi Principes Consulatum gesserint, major fuerit. *ad verb. summa dignitas: secus ac VVesenb. ad d. §. 4. num. 3. Vinn. & Mantz. dd. ll.* Et ergo Patricii hi qui temporibus *Impp.* existebant, non illi, qui erant in *Rep. libera*, per talen dignitatem & Conditionem suam eximiam liberabantur à patria potestate; ut

ut

ut propterea fallant & fallantur illi, qui hodie patricios illos, qui reperiuntur in liberis Imperii Civitatibus, promiscuè liberatos esse volunt à patria potestate ex eo solummodo, quòd sint ex ordine patricio per §. 4. J. quib. mod. jus p. p. f. cum hic textus ut & l. ult. C. de Consul. nullatenus respiciat ad progeniem stirpis patriciæ, sed ad talem eminentiorem functionem, ad quam isti actu admoti sunt: & moderni nostri patricii, ut tales & in se tantum considerati, non possint aliter considerari, uti alii nobiles genere tales, utut hi sæpiùs de præferentia quoque cum iis certare soleant, unde uti sola nobilitas nec olim nec nunc patriam potestatem tollit, ita nec sola Patriciatûs ortu solùm talis dignitas eum effectum producere poterit. Sed vid. quæ hanc in rem, at otiosè satis, per multas paginas arenosis argumentis talibus repletas deducuntur in Dissertatione aliqua inaug. Erfurti habita, inscripta: de Juribus Patric. sing. iisque superem. Authore Alb. Christ. Giebel. ubi th. 10. & seqq. hunc honorem dicit incomparabilem, sublimem, & reliquis omnibus anteponendum, & exinde quoque jus præcedentiæ deberi Patriciis præ Doctoribus Juris & Medicinæ. In qua quæstione determinanda, si voluit, uti videtur, stringere litem, quæ tunc temporis inter tales personas honoratiores N. verfabatur, super qua inclyta Facultas. Jurid. hujus Eberhardinæ nostræ Anno 1707. pro Doctoribus Juris & Med. responsum dederat, faventibus hanc in rem quàm maximè Constitutionibus Imperii, vid. supr. th. 2. antegresso quoque clementiss. quodam Cæsareo nutu atque Rescripto eò magis propendente, frustra agit, quia omnia ejus argumenta stringant saltem quoad illos Patricios, qui sublimi simul tali officio præsent, quod hodie æquipollet summo isti Patriciatûs honori, de quo in §. 4. J. quib. m. j. p. p. f. quo possunt dici communis Reip. Patres atque rectores, cum quibus verò ratione Præcedentiæ nulla lis erat Doctoribus, non verò quoad illos, qui saltem sunt de Gente Patricia prognati, & non nisi nudo Characterè officialium gaudent, & titulo tenus saltem tales sunt, & si quo munere actu funguntur, id solummodo inferioris, aut ad minimum non ad eum honoris gradum ascendenti ordinis sit, qui uti nobiles ita & Doctores exsuperare non possunt, quæ omninò benè à se invicem discernenda sunt. Quod penitiùs ex dicto Responso cognoscere datur. Hi-

rum quoque dignitas tanti non est, ut liberet à nexibus patriæ potestatis, quod Dn. Gieb. in d. Diss. præsupponit, cum *illorum* eminentia è contrario id indubiè efficiat, quoad odiosa & incommoda, utut non quoad commoda & favorabilia. vid. Bach. *ad d. §. 4. ad verb. Si Senator sub fin.* Exc. Dn. D. Majer. *ibid. pag. 232.* Hopp. *ibid.* Hæc verò Exceptio in summo illo Patriciatus honore primitus tantum fundata extensa deinde fuit, & ad alias eximias quasdam dignitates & functiones publicas nexum patriæ potestatis æquè ac Patriciatus dignitas, hætenus tollentes, uti sunt Consularatus, Consularitas, Præfectura Prætorio, Præfectura Urbis, Magisterium militum, Episcopatus & generaliter omnis dignitas & cingulum à Curia aut oneroso decurionatus onere liberans, cujusmodi duodecim enumerantur *in l. fin. C. de Decur. auth. sed Episcopalis C. de Episc. & Cler. Nov. 81. §. 1. seqq.* Hodie verò mutato Reip. Statu non sine ratione DD. adstruunt, ad exemplum Patriciorum per Dignitatem à patriâ potestate eximi non tantum Consiliarios Imperatoris, qui Consilio intimo, aut supremo Cæsareo, & Camera Imperiali vel præsentent vel assident, quippe qui non minus eliguntur & constituuntur ab Imp. quasi communis Reip. vel Patriæ patres, Schneidvvin. *ad d. §. 4. num. 1.* & Harppr. *ibid. num. 2.* Manz. *ibid. num. 10.* præsertim qui lateri Imperatoris adherent Dn. Stryk. *in Us. mod. l. 1. t. 7. §. 24. sub fin.* Sed & ex non dispari planè ratione Consiliarios intimos Electorum, Principum & Statuum Imperii, in specie quoque Civitatum Imperialium Hopp. Mantz. *ad. II.* post plures Philipp. *d. Eclog. 76. num. 6.* Pomeresch. *ad d. §. 4. n. 6.* Schulz. *in Syn. Inst. d. l. tit. c. B.* Dn. Stryk. *in Us. mod. d. l. B. Dn. Mey. ad Jus Lub. l. 1. t. 3. num. 20.* B. Dn. Lauterbach. *in concl. for. Ex. 4. th. 12. lit. a.* B. Dn. Frommann. *in diss. d. Sct. Maced. th. 34.* ubi quod tales hodie per dignitatem emancipati censeantur. Exc. Dn. D. Majer. *ad d. §. 4.* quippe qui regulariter in territoriis suis eandem vim & potestatem exercent, quam Imperator in Imperio. Hopp. Stryk. Philipp. Manz. *ad. II.* post alios B. Dn. Lauterbach. *in concl. for. Ex. 3. th. fin.* Nec Patriciis istis ab similes hodie hoc quoque in passu judicant Equites ordinum Equestrum, excellentiorem in modum ita dictorum, veluti aurei velleris des güldenen Bließes in Hispania, aureæ Periscelidis des güldenen oder blauen Hofsenban;

fenban;

senbandes in Anglia: S. Michaëlis in Gallia VVesenb. ad d. §. 4. n. 4. Strauch, in Diss. d. Diss. 4. §. 28. Gothof. in not. ad Schneid. d. §. 4. lit. a. Mantz. d. l. n. 15. add. Thulem. d. Ord. Equ. Georg. perisc. per tot. & quinam sunt alii eminentiori illo nobilitatis & equestris dignitatis axioma præ aliis illustres, & singularibus juribus & privilegiis, quæ reliquis nobilibus ita non competunt, condecorati, vid. Limn. d. Jur. public. L. 6. c. 2. Magnif. Dn. Præses in Collat. Jur. Rom. & R. J. R. G. sect. 4. th. 1. pag. 9. & ibid. ad citati. Ad præcipuam ergò ejusmodi dignitatem jam evectis si hereditas materna forte, vel quæ alia deinde deferreretur, ejusque Ususfructum pater sibi asserere vellet jure patriæ potestatis, ei hæcenus competentis, juxta §. 1. & 2. J. per quas pers. cuique acqu. l. 6. pr. C. d. bon. quæ lib. & filius contra objiceret *Exceptionem summæ hujus & eminentioris Dignitatis*, audiendus omnino esset, ut acquisitam hereditatem pleno jure sibi retineat, quia jus patriæ potestatis superveniente tali Dignitatis gradu jam sublatum est per d. §. 4. quo sublato filius regulariter omnia sibi, patri verò nihil acquirit. B. Dn. Lauterbach. de Usufr. pat. th. 12. num. 6. Secus tamen si Ususfructu jam quæsito superveniret talis dignitas, tum enim *Exceptio hæc Dignitatis*, & per eam impetratæ à patria potestate liberationis, frustra hæc in parte objiceretur, cum pater Ususfructum semel jam quæsitum invitatus relinquere non teneatur, sed jure sibi retinere queat arg. l. 1. C. de bon. mat. l. 8. §. 5. C. de bon. quæ lib. Lauterb. d. l. th. 40. num. 4. Hæc Exceptio quoque quod non proficiat ad excludendum Sctum Macedonianum, de eo infra agendi occasio erit.

XIV.

Nunc porro ostendendum, quomodo & hæc Nobilitatis dignitatisque *Exceptio* in materia tutela & Curatela obveniat, quod variis in casibus fieri potest: e. gr. vidua nobilis immediati liberorum ex se legitime natorum tutelam maternam subire sine dubio potest, tum ex ratione juris naturalis, juris positivi, & Romani, & Germanici usu maxime frequentati, uti videre est per deducta à Magnif. Dn. Præsede in Diss. de tut. mat. nob. imp. immed. th. 13. 17. 20. 21. & passim. Quod si verò illa esset non ex ordine nobilium, sed ex ordine civico, aut si quidem ex ordine nobili, tamen non ex ordine nobilium immediatorum esset, & propterea Directori-

rectorium nobilitatis immediatæ eam nec admittere nec confirmare vellet ad tutelam aut curam maternam susceptionem & administrationem, justissimè *Exceptione nobilitatis immediatæ* niteretur, quia nobili immediato nupta, cujus radiis omninò corruscat, *vid. supra th. 10.* & ad liberorum ex hoc matrimonio natorum tutelam æque ac alia sanguine talis admittenda venit. Tiraquell. *de nobil. c. 18. num. 15.* B. Dn. Stryk. *de tut. mat. Princ. c. 2. §. 42. in fin.* Magn. Dn. Præf. *in d. Diff. th. 23. in pr.* Sic & dignitas militiæ armatæ, intuitu maximè salutis publicæ, impedit regulariter, ut in ea sorte constitutus tutor non possit fieri *l. 4. C. qui dar. tut. vel Cnr. §. 14. J. de Excusf.* impedit & dignitas Episcopalis *Nov. 123. c. 5. Auth. Presbyteros. C. de Ep. & Cler. l. 52. §. 1. C. eod.* Præstat & justam causam se excusandi à munere tutelæ deferendæ *Dignitas functionis publicæ*, in administratione rerum fiscalium quæ occupata est *§. 1. J. de excusf. tut. jung. l. 41. pr. ff. l. 10. C. de Excusf. tut. & cur.* quorum ex moribus nostris referunt *die Rentmeister / Cammermeister / Steuer-Buchhalter / geheimte Cammerirer / Steuer-Cassirer / Steuer-Einnehmer* ex Müllero Excell. Dn. D. Maj. *ad d. §. 1. J. de excusf. tut.* Dn. Hopp. *ibid.* Imò etiam à tutela jam delata præstat Exculationem *si Tutor in Consilium Principis fuerit assumptus*, & maximè si lateri ejus omni tempore & loco quasi adhærere teneatur. *l. 30. pr. ff. de excusf. tut.* B. Dn. Lauterb. *in diff. de tut. honor. th. 35.* & quæ sunt id generis alia, quæ locum facere queunt *Exceptioni Nobilitatis dignitatisque*, s. activæ s. passivæ. Sed quibus amplius immorari cum non liceat tempore constrictis, sufficiat in hoc articulo hæc exempli gratia adduxisse.

XV.

Properamus nunc ad *Jura Rerum*, tam *in re*, quàm *ad Rem*, ubi infiniti ferè occurrunt casus exceptioni huic occasionem & locum dantes, quibus omnibus indagandis cum hac vice nobis non vacet, exempli loco quosdam produxisse satis erit. Et nempe in materia Juris hereditarii evenit fortè, aliquem possidere hereditatem Nobilis alicujus pro herede ex testamento illius quod publica fide sustineti voluit, eumque in finem curavit, id per tertium nomine ipsius vel Principi offerri, vel judici insinuari, adversus hunc hereditatis petitionem instituunt filii testatoris vel alii

alii

alli ab intestato successuri, dicentes illud testamentum nullum, quia testator ipse testamentum non obtulit, cujus presentia tamen uti in omni alio testamento ita & in oblato Principi & coram Magistratu facto, de necessitate precise requiritur, ita ut sine hac subsistere dispositio nullatenus possit, per text. in l. 19. C. de test. junct. l. 9. l. 12. l. 21. C. eod. id quod latissime contra alios contrarium sustinentes defendit inclyta Fac. Jur. in hac Eberhardina ap. B. Dn. D. Harpprechtum, in Conf. 54. num. 46. & plur. seqq. Possessor hereditatis ita conventus fundans se in illo testamento refugium hic quaerit non tantum in contraria illa sententia, statuminante quod & per procuratorem testamentum insinuari possit, cujus rationes & Authores congestos vid. ap. Dn. D. Harppr. d. l. n. 20. seqq. vid. tamen & responsiones ad has *ibid.* n. 139. sed & quam maximè in casum si hæc sententia non probaretur, uti propositio jure probari non potest, in exceptione Nobilitatis prætendens hoc testamentum per exceptionem à regula tamen esse validum, quia testator hic fuit persona nobilis & honoratior, cui id jure indultum, ut quod alius in loco judicii ipse, illud is domi suæ & per procuratorem agere & expedire possit, veluti de egregiis personis in juramento præstando id indultum constat in l. 12. §. 4. C. de R. C. l. 2. §. 1. & Auth. Principales C. de jurej. propt. calumn. l. 15. ff. de jurej. B. Dn. D. Grave de jurej. propt. calumn. c. 5. §. 2. B. Dn. Lauterb. in tract. Syn. de jur. §. 5. n. 18. unde & in testamento tali idem observandum esse concludi posse videtur, vid. Harppr. d. l. num. 255. seqq. Sed ad hanc exceptionem meritò replicabunt actores, nullibi provisum reperiri, nec probari posse, nobilibus hoc in articulo singulare aliquod jus indultum esse, qui cum non inveniuntur excepti, meritò statuendum esse, & illos, perinde ac alios omnes, regulæ in textibus expressis & juris analogia optimè fundatæ, insuper communi DD. calculo & usu frequentiori corroboratæ obnoxios esse, per consequens si ipsi præsentia testamenta sua non obtulerint aut insinuaverint, sed per nuncium, procuratorem, aliosve ea conficere curaverint, illa esse ipso jure nulla, adeoque cum defunctus hoc, de quo lis est, testamentum per alium saltem confecerit, idem hic statuendum esse, & hoc declaratò nullò, potioem esse illorum conditionem tanquam heredum legitimorum *pr. J. de hered. que ab int. def.* Et ita, quia ra-

tiones pro veriori hac sententia militantes æquè quadrant in personis honoratioribus atque nobilibus ac in aliis, oppositam illam *exceptionem nobilitatis atque dignitatis* rectissimè elidi, & pro heredibus ab intestato judicari debere patet ex iis, quæ hanc in rem rectè annotata reliquit Myler, ab Ehrenbach. *de Stat. Imp. c. 23. §. 2.* ubi personas in dignitate excellentiori constitutas, Aulicos, Consiliarios cum aliis privatis hoc in passu ex pari judicat, Ziegler. *de jur. maj. l. 1. c. 1. §. 29. & 30.* ubi in casu, da einer von Adel und Churfürstl. Sächsischer Obrister testiret/ non aliter observatum fuisse, ac in persona inferioris conditionis fieri solitum est, observat. B. Dn. Mauriti. *Conf. Tub. 1. num. 45.* scribens, nec Principes & Status imperii, dum ultima sua elogia condunt, alia privilegia allegare posse, sed activè & passivè privatorum jure uti, add. Magnif. Dn. Præses in *Collat. Jur. Rom. cum R. I. R. G. sect. 5. p. 24. seqq.* quibus convenienter quoque respondit laudatiss. *Facult. Jur. Tubing. Anno 1697. ap. B. Dn. Harppr. in d. Conf. 54. num. 258. seqq.* ubi etiam pro ulteriori confirmatione superaddit, daß wann auch Barones, nobiles vel similes jurisdictionem habentes personæ apud propria acta ihre Testamenta auffrichten wollen/ sie dieses zwar wohl nach belieben thun können/ jedoch auch sie anders nicht/ als in Gegenwart der geschwohrnen Gerichts-Personen/ und wo dieses herkommens auch desselben Gerichts Actuarii vel Notarii. *ibid. num. 264. seqq.*

XVI.

De *Jure nostro communi* hereditatem pactitiam s. conventionalem nullam esse constat *ex l. fin. C. de pact. & scriptis* latissimè ab Excellent. Dn. Præsede in *Collat. J. R. & R. J. de sect. 5. th. 1. p. 1. seqq.* aded ut pacta successoria ne quidem inter personas nobiles aut in magnifica quadam dignitate constitutas non milites, eo jure valeant. *arg. l. 19. C. de pact. ex Stephan. Bertrand. l. 1. part. prior. conf. 29.* Magnif. Dn. Præsides *d. l. p. 5.* Secus est, ubi *Jure consuetudinario vel statutorio* aliud inductum apparet, quod tamen saltem stringit quoad ea loca, ubi id viget, generale verò jus communi juri contrarium in quibuscunque casibus per universas provincias valiturum efficere haud valet. *id. d. l. p. 10. sq. & ibid. citt.* Fiducia hujus juris ergò si quæ nobilium familiæ certa quædam
mutuæ

mutuæ successionis aut in specie confraternitatis pacta, Erbverbrüderungen/ inter se iniere, extinctis masculis alterutrius familiæ, confratres de super- stite familia vi illarum conventionum possessionem relictorum bonorum velut heredes conventionales jam intrarunt, filiæ verò aut si quæ sunt aliæ sequioris sexus ex ista, quæ jam in masculis defecit, familia, vindicare sibi à possessoribus illis intendunt hereditatem eam, ex hoc capite, quod talia pacta successoria juribus nostris sint in totum improbata, & propterea nullius momenti, ut exinde nulla possit prætendi successio, & quod pacta confraternitatum constitutionibus Germanorum quidem sint comprobata, sed saltem inter personas illustres & Status Imperii, non verò inter nobiles, aut alia quavis, utut eminentiori dignitate constitutos per Instr. Pac. Cas. Suec. art. 4. §. 10. & art. 15. §. 13. R. I. de Anno 1654. §. 188. Capit. Cesar. Leopold. art. 6. Joseph. art. 6. & Carol. VI. art. 1. ibi: Die unter Churfürsten/ Fürsten und Ständen errichtete Erbverbrüderungen/ &c. Possessores verò & rei contrà objiciunt *Exceptionem nobilitatis, in specie immediata*, & huic quoque singulariter competentis facultatis pacta talia hereditaria, & confraternitatum validè erigendi per Capit. Leop. art. 39. & noviss. Carol. VI. art. 1. ibi: Die ohnmittelbare freye Reichs Ritterschafft mit eingeschlossen junct. instr. Pac. Cas. Suec. art. 5. §. 2. & 27. Knipschild. de fideic. fam. ill. l. 3. c. 10. B. Dn. Stryk. in tract. de success. ab int. Diss. 8. c. 7. §. 10. Magnif. Dn. Præses, in de Coll. sect. 5. pag. 29. & ibid. alleg. ut & in Diss. de nex. Ord. Equ. immed. erga Cas. & Imp. th. 16. ita ut propterea meritò ab actione absolvendi & tanquam heredes pactitii in possessione hereditatis relinquendi. Quod secus esset, si paciscentes nobiles fuissent non *immediati*, sed *mediati*, quibus jus per pacta hereditatem deferendi regulariter non competit post alios Stryk. d. l. §. 11. ut exinde *Exceptio nobilitatis simpliciter talis* hic frustra objiceretur. Quoad nobiles mediatos verò quia DD. duas tradunt Exceptiones: primò nisi Princeps territorii, cui subjecti, consentiat, & pacta talia specialiter confirmet: secundò nisi expressa Lege aut recepta consuetudine aliud inductum, post alios B. Dn. Stryk. d. l. §. 11. Sanè in Casibus his exceptis, quin locum obtinere queat cum effectu & *exceptio Nobilitatis simpliciter talis*, & in specie quoque *mediata*, nul-

lum nos dubium tenet. Idem quoque in nobilibus *virtute talibus*, utut in excelsa aut insigni sint collocati dignitate, in specie quoque in *Patriis civitatibus*, quibus itidem hoc jus regulariter non competit, adeoque ab his frustra hactenus proponitur *Exceptio dignitatis aut nobilitatis s. virtute s. sanguine talis*: nam nec hi eo jure gaudent, quia non sunt immediati; ubi verò statuto aut consuetudine aliud inductum, per exceptionem à regula etiam ad hanc dignitatis & nobilitatis allegationem sub spe ex hac ratione consequendæ victoriæ convolare possunt.

XVII.

Moritur in locis fortean à loco originis longiùs distans nobilis ex Familia N. generis nobilitate per se & notoriè satis clara, nullis relictis liberis. Advenit fœmina, prætendens se ejus sororem germanam & ex nobili ista Familia N. legitimè oriundam, petens exinde, ut admittatur ad hereditatem fratris, tanquam heres ab intestato atque legitima per *Nov. 118. c. 3.* Afferunt sibi & alii in loco mortis fortean ex testamento vel nullo, vel alio quocunque modo invalido, vid. *pr. I. de her. quæ ab int. def.* istam hereditatem, in cujus jam sunt possessione per aliquot annos, prætendentes validum esse testamentum, insuper & actrici opponunt *exceptionem nobilitatis passivam & negativam*, eo ipso negantes se esse sororem defuncti legitimam, illa contra se talem esse asserit, eamque exceptionem retundere allaborat *replicatione nobilitatis consanguinitatisq; legitima activâ & affirmativa*, & sororem germanam esse constanter asserit, desuper disputant: Rei urgent, hanc qualitatem & nobilitatem generis non præsumi, sed potius quemlibet præsumi popularem. *Gloss. in cap. Si forte verb. scientia x. d. elect. in 6. Felin. in c. fin. x. d. pres. & in c. fin. x. de probat.* Teneri ergò illam quæ asserit se nobilem & de hac familia oriundam ad probandam hanc qualitatem veluti extrinsecam, quæ naturâ non inest, sed illustribus factis, literis, armis aut Principum gratiâ acquiritur, *l. 1. ff. de probat. & ibid. Bald. in notab. 1. ut & inde hîc dependentem proximioram istam consanguinitatem, quam etiam probare debet, quæ talem se asserit, l. fin. C. d. probat. Mascard. d. probat. 1. concl. 73. in pr. Pacian. d. prob. l. 2. c. 12. n. 4. & 5. Carpzov. in Respons. l. 3. t. 7. Resp. 65. n. 1. sqq.* Actrix proinde suscipit probationem ei injunctam, producit vel duos testes, perso-

nas

nas graves, sed de auditu saltem deponentes, quæ probatio hic dicitur per exceptionem à regula, tanquam in re difficillimæ probationis & in sensus exteriores testium non cadente, qualis est filiatio, consanguinitas, affinitas, l. 87. ff. condit. & dem. sufficere. Mascard. d. l. concl. 409. n. 1. Pacian. d. l. n. 24. Lanfranc. de Oriano in C. Quoniam. x. d. probat. c. 8. num. 94. vel ad conjecturas, indicia & præsumptiones se vertit, quibus non minùs consanguinitas tanquam difficillimæ probationis, demonstrari potest, post alios Carpzov. d. l. num. 7. sq. vel provocat ad famam, quæ sola duobus testibus saltem probata plenam fidem & probationem etiam hîc in probanda consanguinitate & nobilitate facit. l. 7. C. d. postul. Felin. in c. 10. x. d. testib. n. 9. Carpzov. d. l. n. 9. sqq. Et hisce ita jam demonstratis sine dubio pro actrice pronunciabitur. Et ad eum quoque modum rem fuisse actitatem, & in Senatu appellationum Anno 1623. judicatum fuisse testatur Carpzov. d. l. n. 15. ibi: Erkennen von Gottes Gnaden/ Wir Johann Georg 2c. daß Brigitta von Bünau Ihr fürgeben / daß Sie nemblischen Hansen und Friderichs von Bünau vollbürtige Schwester gewesen/ zur Nothdurfft bescheinet. Non minùs & Scabinos Lipsienses in causa Nobilium à Trotha Anno 1634. pro iis, qui agnatos se venditabant. & conjecturis id demonstrare satagebant, ita decidisse, refert idem d. l. n. 16. ibi: Und gleichwohl nach gemeinem Wahn der Rechtsgelehrten die Anverwandschaft und gradus generationum, bevoraus in alten Geschlechten / und vor langer Zeit und undencklichen Jahren hero / auch durch conjecturas und præsumptiones erwiesen werden könne/ so erscheinet daraus so viel / daß wann vorgedachte præsumptiones von Gegenpart Eurem Bettern durch gnugsamen beweiß oder stärkere Vermuthungen zur Gnüge nicht abgelehnet werden mögen / Ihr die libellirte proximitat und nähere Anverwandschaft zur Nothdurfft bescheiniget und beygebracht habt.

XVIII.

Nunc quoque nonnulla exempla ex materia *Juris ad rem*, in specie ex factis licitis & contractibus, ut adducamus, dispiciemus 1. ratione mutui ex contractibus nominatis realibus. Filiusfamilias mutuum pecuniam accipiendo obligatur, ita ut adversus eum perinde ac adversus patremfamilias

familias

familias creditori actio *stricto jure* detur, l. 1. l. 9. §. fin. l. 10. l. 11. l. 7. pr. & §. 4. ff. ad SCt. Maced. quæ tamen inefficax redditur oppositâ à filiofam. *exceptione SCti Macedoniani*, ita ut ad restitutionem condemnari nequeat d. l. 1. §. 1. l. 7. §. 6. l. 9. §. 1. ff. eod. §. 2. l. quod cum eo, qui in al. pot. est neg. gest. dic. etiamsi nobilis sit, & in dignitate constitutus, veluti si Senator & Consul sit, uti suo tempore rectè respondit Jctus in l. 1. §. 3. ff. ad SCt. Mac. Quanto enim quis in majori dignitate constitutus est, tanto magis ambitioni indulgere, & profusionibus dignitatem suam augere ut plurimum studebit, rectè ita judicante B. Dn. D. Frommanno in Diss. de SCt. Maced. th. 13. ut adeò respectu majorum sumptuum à nobili aut honoratiori pro more, utut laudem non usque quaque merente, impendendorum, aut erogari solitorum, *exceptio hac nobilitatis & dignitatis* alteri illi *exceptioni SCti Maced.* tanto magis locum faciat, & ambæ hæ exceptiones ita junctæ tantò potentiùs operentur, & non tantùm filios, sed & Patri eò magis prodesse possint etiam in casu, si filius, talis contradicente Patre mutuam pecuniam accepisset ad erogationes eas, quas moderni pravi mores amplius pro illicitis aut indecoris haberi nolunt, quæque patri quasi ex necessitate quadam, & sub prætextu per honorem non omittendarum earum incumbere, videntur, quarum intuitu SCtum Maced. locum aliàs non invenit l. 17. §. 15. ff. l. 2. C. ad SCt. Maced. Cui rei accommodum videtur exemplum quod in scenam jam olim produxit in casu, ubi filius nobilis in Aula cujusdam Principis consensu patris degebat, nomenque inter alios Aulæ illius nobiles profitebatur, sed sine aliquo salario, convictu aulico contentus, daß Er freye Tafel bey Hofe habe: Indicta præparatione ad instans, uti vocant, *Carneval*, quod aliàs *bachanalìa* dicunt, cùm filius salario destitutus à patre talia improbante & renitente sumptus pro comparandis vestibis ludicris & larvis frustra peteret, ab amico quodam 200. thaleros mutuo sumpsit: deinde creditor hos repetit à patre, hic objicit *exceptionem SCti Maced.* & hanc jure oppositam fuisse, nec in præjudicium patris enervari posse *replicatione nobilitatis*, & prætensi honoris, sed patrem ab ea impetitione absolvendum esse, privatim consultus ex rationibus ibi deductis existimavit B. Dn. Stryk. in us. mod. ad tit. d. SCt. Maced. §. 10. Quid si verò quis constitutus in dignitate tali, quæ liberat à patria potestate, uti

te, uti

te, uti olim patriciatus, & nunc omnis quæ liberat à curia vid. *supr. th. 13.* tunc creditori ex mutuo agenti frustra objectaret SCti Macedon. exceptionem, cum eam omninò retunderet *Replicatio tam eximie Dignitatis atque Nobilitatis.* Absurdum enim creditur ei cum periculo credi, qui Reip. aut Ecclesiæ negotia gravissima liber gerit. *Bus. ad l. 1. §. fin. ff. ad SCt. Mac. n. 3.* cui sententiæ quoque meritò subscribunt de *Jena intr. de SCt. Maced. n. 3. aph. 8.* *Carpzov. p. 2. c. 10. §. 17. n. 5.* & *ibid. Goswin. ab Esbach. in not. cum ad citatis: post plures alios B. Dn. Frommann, in Diss. d. SCt. Mac. th. 24.* *B. Dn. D. Lauterbach. ad d. tit. §. 8.* Nil obstante eo, quòd in contrarium movetur ex *Nov. 81. c. 1.* quod nempe à patria potestate ita liberetur, licet non quoad favorabilia, tamen quoad odiosa, odiosum autem sit vel maximè, filiumf. illum cogi ad solvendum mutuum contra jura acceptum. Siquidem Jus illud, quod ex SCto Macedoniano ei tribuitur, nullatenus ad familiæ jura, quæ in *d. Nov. 81. c. 2.* filiisfam. in ordine ad familiam, & huic in ordine ad illos reservantur, pertinere dici potest, nec tam in filiorumf. quàm parentum favorem & fœneratorum odium illud juris inductum esse constat. *l. 9. §. pen. ff. ad SCt. Maced.* Sanè in filiisfam. *Principum & Statuum Imperii* SCtum Macedon. locum itidem non habere autumant *Connan. & Aug. Barbof. ad l. 2. C. d. t. n. 27.* ex quibus id referunt. *B. Dn. D. Lauterbach. d. l. th. 8. in fin.* & *B. Dn. D. Frommann. d. th. 34. in fin.* quæ opinio his videtur niti rationibus: tum 1. quod Principum filii, patre vivente, quasi domini rerum paternarum & principatûs paterni dicantur, tum 2. quod potestati & Jurisdictioni paternæ non videantur esse subjecti, tum 3. quod Jus Romanum inter Principes Imperii locum obtinere non videatur. Sed quia *prima* ratio & de privatis vera est per *l. 11. ff. de lib. & posth.* hinc hanc nihil planè conficere ad exceptionem à regula hic fundandam rectè colligitur. *Secunda* verò falsissima, quippe quæ ex eo solo refellitur, quod sine dubio etiam inter Principes nostros & patria potestas atque Imperium vigeat. *Dn. de Rhez. in Jur. publ. l. 1. t. 20.* *Dn. Schilter, in prax. Jur. Rom. in for. Germ. Ex. 27. §. 77.* Et denique *tertia* itidem falsa hypothese nititur, cum plus quam notorium sit, Principes nostros jure privatorum hæctenus quoq; uti, & eorum causas in summis Imperii nostri tribunalibus ex Jure communi decidi. *Dn. Stryk. in Usuff. mod.*

adrit. d. SCt. Mac. §. 5. add. quæ fuse satis hanc in rem deducta leguntur à Magnif. Dn. Præs. in Collat. J. R. cum R. J. R. G. sect. 5. th. 1. pag. 22. sqq. junct d. Coll. sect. 1. th. 4. Exinde rectè concludimus, etiam in filiisfam. Principum nostrorum admittendam omninò esse hanc Exceptionem SCt. Maced. sicubi fuerit opposita, tantò magis valituram, quantò firmiori nititur fulcro ex juncta alia illa illustrissima illius celsitudinis, Dignitatis & Nobilitatis exceptione, hoc quoque hîc maximè secum vehente, ut quantò magis antecellunt aliis honoratioribus & nobilitatibus, tantò magis ambitiosis profusionibus studere & indulgere soleant: uti respectu aliarum dignitatum longè inferiorum hanc rationem valere modò demonstravimus, inprimis quia & sceleratores isti Principum filiis mutuum dantes gravio- rem perniciem & parentibus & Reip. inferre possunt, unde majori quo- que odio digni, merentes & hîc æquè ac alibi, ut contra eos pronuncie- tur, Schillter. d. l. Et quamvis hoc diffiteri nequeamus, inter personas illustres hodie præsertim communiter pro indecoro judicari velle hoc SCto uti, quasi id earum dignitati repugnaret, propterea tamen, si res fue- rit ad judicium deducta, haud deneganda esse his ipsis talia communis ju- ris auxilia, benè observat B. Dn. Stryk. d. l. §. 5.

XIX.

Secundò ratione *Contractus verbalis* se offert exemplum in *fidejuf- sione mulierum*: Hæ alienam obligationem in se recipiendo obligantur quidem ipso jure, ita ut adversus eas actio competat, sed oppositâ *ex- ceptione SCti Vellejani* non possunt condemnari ad solvendum, cum ta- lis intercessio à jure nostro quoad effectum in totam reprobetur & irrita red- datur *l. 2. §. 1. l. 7. l. 16. in fin. l. 25. ff. l. 9. C. de SCto Vellej.* idque ob sexus imbecillitatem & inconsideratam facilitatem *l. 1. pr. ff. de minor. l. 4. in f. C. de spons. l. un. §. 15. C. de R. U. A.* quæ unà cum rei fami- liaris periculo ipsis inde imminente *per l. 1. §. 1. l. 2. §. 1. ff. eod.* vera cau- sa est hujus SCti. B. Dn. Lanterbach. *in colleg. theor. pract. ad d. t. §. 2.* Quod si verò intercedens *scæmina nobilis* aut *illustris* sit, anne agens hanc exceptionem SCti Vellejani *replicatione nobilitatis, aut dignitatis illustrioris*, qua pollent e. gr. Ducissæ, Comitissæ, Abbatisssæ enervare iterum queat, quæstio est & hodiernum inter Doctores valde agitata. Quod

Quod

Quod hæc replicatio proſit auctori ad infringendas S^Cti Vellejani vires, ita ut fœmina talis, quod in ſuam fidem recepit, ſolvere teneatur, maxime ſi *inſimul ſuperioritate territoriali* gaudeat, id affirmant Hering. *de fidejuſſor. c. 7. num. 519. ſeqq. plur.* ubi omnium latiffimè: ſuperadjiciens, cùm antecellorem in hac ſua ſententia videre non contigerit, ſe lectori deſuper liberum arbitrium relinquere. Ludov. Engel. *in Colleg. Jur. Can. l. 3. t. 22. §. 1. num. ult.* Tabor *in nnt. ad C. J. A. tit. de S^Cto Vellej. th. 5. Bicc. in C. J. A. enucl. §. 3. n. 16.* Dn. Aſſeſſ. Cam. Schrag. *in introd. ad ff. d. t. §. 5.* Carpzov. *p. 2. c. 15. d. 9.* ubi ita tractatum eſſe refert in cauſa Principiſſæ ab Anhalt ab una, & Dn. Comitum a Schwarzburg/ Rudelſtadt/ ab altera parte Anno 1633. Struv. *in S. J. C. ex. 21. th. 12. in fin.* ubi teſtatur inclytum Facultatis Jurid. collegium in Univerſ. Jenenſi ita pronunſiaſſe Anno 1667. Müller. *in not. ibid. lit. z.* Dn. L. B. à Lynker. *in anal. ibid. in fin.* Eckhold. *ad d. t. §. 5.* Schilter. *in prax. Jur. Rom. in for. Germ. Ex. 28. §. 6.* Vitriar. *in Jur. Civ. univ. ad tit. de fidejuſſor. num. 16.* & ex aliis quoque nudè ita refert B. Dn. Lauterbach. *in Colleg. ad t. de S^Cto Vellej. §. 4. circa fin.* & Schütz. *in Comp. d. l. cujus ſententiæ has adferunt rationes,* tum quod talis fœmina regalia & juridiſctionalia exercens negotiis virilibus & magni momenti ſufficiat, cùm pro tribunali ſedere, jus dicere, aliaque ad inſtar virorum exercere poſſit, poſt alios Ludolph. Schrader. *de feud. l. 10. ſect. 1. num. 5.* tum quod in ejusmodi fœminam non facilè aliqua imprudentia, aut judiciſ conſiliique imbecillitas præſupponi poſſit, hoc minùs, quia ſuis inſtructa eſſe ſolet conſilariis, ut deceptioni non adeò videatur obnoxia, tum quod & is, qui ejusmodi fœminæ fidem in contrahendo ſequitur, non tam ſtatum muliebrem, quàm illuſtrem dignitatem adminiſtrationemque per omnia virili adminiſtrationi ſimilem reſpexiſſe cenſeatur, Hering. Carpzov. Müller. *ad. ll.* Contra verò auctori hanc replicationem prodeſſe negant B. Dn. Lauterbach. *in conſuſ. for. Ex. 28. th. 19.* B. Dn. Stryk. *in not. ad Schütz. d. l. §. in Uſ. ff. mod. in tit. ad S^Cto Vellej. §. 7.* adeoque & hujusmodi fœminas illuſtres, perinde ac alias privatas exceptione S^Cti Vellejani tutas eſſe & manere, non obſtante contra factâ allegatione illuſtris illius dignitatis, ſtatuminant, tum ex eo, quod

Jus nostrum fœminis indistinctè, & sine exceptione hoc beneficium dederit, & dignitas talis fragilitatem sexûs, quâ in repentinam possunt deduci inopiam *l. un. §. 15. C. de R. U. A.* sanare aut corrigere non valeat, pro ut nec adstantia consiliariorum nimis credulam aut facilè labascentem mentem prorsus excludit: tum quod & fœminæ nostræ illustres ordinariis jurium beneficiis fruantur, & jus commune inter Principes Germaniæ generaliter obtineat, valente & hîc jam suprâ adductâ regulâ, quòd in contractibus jure privatorum utantur: tum quòd adhuc hodie matres illustres & nobiles liberorum suorum tutrices si esse velint, solenniter renunciare debeant in specie quoque SCto Vellejano: quod argumentum hac in materia pro evidenti habet Dn. Stryk. *in Us. mod. d. l.* quod dum egregiè confirmatur exemplis non tantummodo matrum *nobilium immediatarum* & hodie ad renunciationem hujus SCti omnino obligatarum, praxi Cameræ imperii quoque hanc in rem extante, & observantia quoque in Directoriis & Senatibus equestribus nobilitatis immediatæ id demonstrante, quæ adducta à Magnif. Dn. Præf. *in Diss. de tut. mat. nob. imper. immed. th. 26. imprimis pag. 39.* sed & exemplis aliarum *illustrium* fœminarum tutricum veluti Baronissæ de Godens, & Ducissæ Mecklenburgensis, ad quæ provocat ex Huld. Eyben. *de tut. fœm. m. 2. §. 3. & 17.* Müller. *in addit. ad Struv. d. l. in fin.* rectissimè ex his concludens, ex hoc apparere, quam parum tuto nonnulli assertum eant, usu Germaniæ renunciationis talismodi necessitatem solennitatemque non ampliùs observari. add. Dn. Stryk. *d. l. in fin.* potius est, ut ultimæ huic sententiæ adstipulemur. conf. Joh. Volck. Bechmann. *in Comment. ff. theor. pract. ad tit. de SCt. Vellej. in obs. pract. ult.* ubi hanc sententiam restringit ad fœminas illustres *maritatas*, scribens quod si illi, quiasserunt in fœminis illustribus SCtum Vellej. locum non habere, hoc intelligant de maritalitatis, se contrarium tueri malle, cum illæ etiam debeant juratò renunciare huic beneficio, si intercedant pro maritis: & ita respondisse Lipsienses mens. Octobr. 1631.

XX.

Tertiò quoad Contractus *Consensuales*, ratione *Emptionis Venditionis* se quoque offert exemplum. Si enim in dignitate s. politica s. ecclesiastica

clesiastica constituti, illustres, aut nobiles emptionem venditionem lucri quaerendi causa, sive mercaturam in civitate exercerent, civitatenses ipsis rectè opponunt *exceptionem dignitatis & nobilitatis*, per text. in l. 3. C. de commerc. In dignitate siquidem constitutos & nobiles commercandi ad eum modum libertatem non adeò decere, sed & bono civitatis publico maximè nocere communiter DD. perhibent. Tiraqu. de nobil. c. 27. Nolden. de Stat. Nob. c. 22. §. 2. Ziegler. de jur. Maj. l. 1. c. 41. §. 8. Maurit. de Nobil. th. 10. Fab. in Cod. Sab. l. 9. t. 28. d. 18. Mev. p. 2. d. 2. num. 4. Carpzov. p. 2. c. 6. d. 4. B. Dn. Lauterb. in Colleg. theor. pract. tit. d. C. E. V. th. 13. Magnif. Dn. Præs. in Diss. de negot. Cler. prob. c. 2. per tot. & ibid. citt. Uti verò legibus moribusque cujusque regni, provinciæ, ac civitatis statuendum est, quid deceat, quid dedeceat in iis, quæ sunt civilia, ita quoque quis modus observari debeat. Mev. d. l. n. 4. Possent & ratione *Contractûs mandati*, modique per procuratorem in judicio agendi, vel alterius adhuc generis varia exempla proferri; Sed properandum est.

XXI.

Ordo quidem nunc nos deduceret ad obligationes ex *delictis* descendentes, & ad eas, quæ occasione horum nasci possunt *dignitatis & nobilitatis Exceptiones*, sed prætermittis his, quia & ex sequentibus, cum quibus affinitatem habent, maximam partem dijudicari possunt, pedem potiùs proferimus ad *Jura actionum*, ex quibus *civiles*, quia antedicta jam eò referri poterunt, hîc iterum ex professo quidem pertractare supersedemus, magis intenti ad *persecutiones criminales*, ubi tamen insimul occurrent, quæ in actionibus civilibus ex delictis descendentes applicari possunt ac debent, ut propterea sufficere videatur ex utroque genere alterutrum illud, saltem per nonnulla exempla ad hanc exceptionem pertinentia in pensiculationem quandam adducere: Et quidem primo in *exercenda jurisdictione criminali ipsa* exempla hinc inde occurrere possunt *Exceptionum dignitatis & nobilitatis eximie*. Nos verò in hac unica specie hodiernum adhuc valde agitata hac vice erimus occupati: Scilicet *nobilis immediatus* in territorio alicujus Principis aut Statûs Imperii R. G. delictum aliquod committit, & cùm ibidem deprehendatur,

datur, carcere aut arresto detinetur, inquisitio in eum à domino territorii instituitur, & processus eò dirigitur, ut ibidem judicari & puniri debeat; Delinquens verò opponit *Exceptionem nobilitatis immediatae*, vi cuius hoc obtinere contendit, se tanquam immediatum ab hac & omnia alia jurisdictione singulariter esse exemptum, & à nemine, ne quidem in causis criminalibus, judicari, ac puniri posse, nisi ab Imperatore ipso, qui hanc facultatem cognoscendi in tales immediatos sibi reservavit. Hanc ipsam exceptionem & præscriptionem fori opponens an audiri debeat? res est non adeò expedita, cum pro & contra disputetur: An in tali casu dominorum istorum territorialium jurisdictio in nobiles immediatos fundata sit? Pro *negativa* 8. rationes congestæ leguntur ap. Knipschild. *de Jur. & priv. nobil. imm. l. 3. c. 23. num. 4.* ubi & Authores Casp. Lerch. Umm. & alios hanc negativam sustinentes laudat *num. 56. & num. 83.* quæ iisdem in terminis reperiuntur apud Eund. *in tract. de Jur. & priv. civ. imp. l. 2. c. 5. num. 79. seqq. junct. num. 112. & 113.* quam & iisdem rationibus convalidare satagit Ertel. *in observ. Equestr. p. 1. O. 39.* ubi tandem præjudicia tria de Anno 1644. in casu incestus, de Anno 1659. in casu homicidii, & de Anno 1682. in casu fratricidii, ubi ipse Imperator cognitionem & jurisdictionem criminalem exercuit in immediatos nobiles ex circulo Suevico, superaddit, cum Rescripto Cæsareo ad Austriacam Cancellariam emisso hoc jus soli Cæsari asserente. Nec dubitare se dicit, quin & similia præjudicia & res judicatas in circulo aut districtu Franconico & Rhenano invenire liceat, qualia præjudicia pro norma & forma in ejusmodi controversiis decidendis observanda & legum instar habenda reputat. Et hæc sententia si prævaleret, supra adductam *exceptionem nobilitatis immediatae* robore suo perstare sat validam. Contra verò pro *affirmativa* illud jus dominis territorialibus asserente plures itidem accumulatur rationes, ex quibus hanc sententiam tanquam juri & praxi communi & quotidianæ quam dicit magis consentaneam ipse adstruit laud. Knipschild. *in tr. de jur. nob. l. 3. c. 23. num. 57. seqq. & de jur. civ. imp. d. l. 2. c. 5. num. 90. seqq.* Authores quoque C. J. A. Bidentbach. Befold. VVehn. pro hac militantes adducit *ibi num. 70. & hic num. 112.* & denique rationes dissentientium refutat *in illo tr. num. 72. sqq. plur. & in*

Et in hoc num. 104. seqq. Et huic sententiæ si locus detur, constat frustra illam nobilitatis immediatæ exceptionem objici. Quod nullum planè dubium patitur in casu, ubi immediatus status, vel nobilis officialis est illius, in cujus territorio deliquit, quippe in quem jurisdictio domino omninò competit. *l. Nulli. 3. C. Quor. app. non rec.* uti in terminis concludit Gylmann. *Symph. tom. 1. p. 1. 9. de Constitutione L. Diffamari fol. 530. num. 2.* Knipschild. *de jur. nob. d. c. 23. n. 85.* vel alio modo peculiare forum nactus est, cui se electò certò vitæ genere obnoxium facere debuit, veluti si nobilis immediatus in Universitate degat, Rectoris Univ. aut si miles Ducis jurisdictionem atque imperium nullo modo detrectare potest, quod per se patet, vid. Donell. *in Comment. jur. Civ. l. 17. c. 20.* Et *ibid.* Hillig. *in enucl.* & in confesso quoque est: vid. *Francis. Ritter-Ordn. p. 1. t. 3. § 4.* Rationes utrinque allatas otiosè hic repetere nolumus, multò minùs in alterutrius partis præjudium, lite adhucdum pendente, & in posterum quoque non aliter ac sub præsidio publicæ authoritatis, eo modo quo ejusmodi controversias membrorum Imperii aliàs determinare juris & moris est, finaliter decidenda præsumptosè quid hìc statuere intendimus. Quando verò, quod quotidianum ferè Jctorum est officium, ad casus propositos pro justitia ad normam Jurium nostrorum rectiùs dispensanda judicium impetiri necessitas imperat, id diffiteri non licet, quod, uti nobiles immediati hactenus sunt in quasi possessione contra ejusmodi jurisdictionales à Statibus Imperii adversus se exercendos actus protestandi, & in contrarium mandata Cæsarea in favorem sui suæq; causæ exorandi, ad quæ facilius decernenda Aula Cæsarea tantò propensior esse solet, quantò impensiores curam ministri illi pro interesse Cæsareo etiam in hoc jure, quo supremam illam Cæsaris & Imperii jurisdictionem in immediatos insigniter stabiliri credunt, cum exclusione jurisdictionis territorialis alterius cujuscunque solitariè asserendo & custodiendo; quod patet velle solo illo privilegio Imp. Leopoldi, de non eximendo pro. collectionis de Anno 1688. in verbis istis: *als unser vornemlich dabey verhirenden Kayserl. præcipui und interesse willen u.* quod exhibet Dn. D. Burgmeist. *in Cod. diplom. pag. 312.* sibi vel maximè incumbere autumant, unde non rara sunt ejusmodi mandata Cæsarea pro nobilibus immediatis & olim jam faventissimè impetrata. vid. *Ertel. in d. obs. 39.*

Dn. Burgmeist. in Cod. dipl. p. 687. Lunig. im Reichs Archiv. p. 2. fol. 52. & 86. & p. 3. f. 67. & hodiè quoque in casibus contingentibus denuò emitti solita: ita & Status Imperii non immeritò quoq; se manuteneri satagunt in quasi possessione criminalem Jurisdictionem vi superioritatis territorialis in omnes, qui in territorio delinquant, & hoc ipso huic foro se subjiciunt, in universum se extendentis, liberè, etiam in immediatos nobiles exercendi. Quam in rem infinita ferè exempla & res judicatæ hinc inde non tantùm ex his oris, sed & ex variis aliis Imperii nostri provinciis & territoriis in medium produci possunt, ubi domini territoriorum & cognitionem in immediatos nobiles itidem delinquentes & deprehensos peregerunt, & condemnatoriâ sententiâ dictatam pœnam, non attentâ protestatione aut contradictione contrariâ, executioni dederunt. Et non ita pridem, in specie ex certis nonnullis actis præcedenti Anno ad inelytam Facultatem Jurid. hujus Eberhardinæ transmissis licuit innumera ferè ab Anno 1347. usque ad annum 1693. ex Archivo Herbipolensi, & protocollis judiciorum, quæ in iis terris habentur centenorum, *der Centgerichte*/adducta varia ejusmodi exempla colligere, inter quæ duo etiam connumerabantur, ubi rei ad pœnam gladii condemnati fuere, quorum unus tamen ex jure aggratiandi à pœna illa ordinaria tandem iterum liberatus. Ex quibus ad invicem ita collatis facilè perspicere datur, quanta vis hac in re in exemplis & præjudiciis collocanda sit, cum utraque pars hæc pro se allegare valeat, & si ex unius parte pro norma haberi debeant, idem quoque ex alterius parte statuendum, aut non adeò multum iis fidendum sit, cum præjudiciis præjudicia debellantur. Nec in hoc quoque multum præsidii pro diluendis argumentis, quibus Knipschild. *dd. ll.* contra nobiles immediatos hoc in passu usus, poneremus cum Dn. Ertelio in *d. obs. Equ. in fin.* quasi leges privatae & civiles hic pro cynosura haberi nequeant, tum quia non allegantur eum in finem, ut ex illis directò hæc controversia decidi debeat, quippe quæ in terminis terminantibus de nobilibus immediatis nihil determinant, aut determinare possunt, sed saltem ex ratione & analogia illarum, ex communibus & hinc valituris principiis incedentium: tum quia & nobiles immediati his legibus æquè ac alii obnoxii sunt, & pro causis suis rectè decidendis uti debent, imò & sæpiùs ipsi ad has provocant, uti in omnibus aliis jurium articulis, ubi vel agunt,
vel

vel conveniuntur, demonstrantibus id tot præjudiciis summorum Imperii Tribunalium, & Observationibus quoque Equestribus, quas exhibet ipse Ertelius hoc in casu earum auctoritatem in discrimen adducens, in aliis tamen admittens vid. *obs. 14. 40. & passim.* ita & in specie in hac materia, ubi clypeum sibi quærere solent *in l. 1. C. ubi Sen.* quæ quamvis pro hac lite determinanda, & Nobilium immediatorum exemptione ab aliis Jurisdictionibus probanda nihil facere videatur, quod facile demonstrari posset, si opus esset, dum tamen in favorem hujus ipsius causæ eam non raro, quod exactis videre contigit, allegant, & ita auctoritate juris Civilis ipsi nituntur, inde sponte sua sequitur, quod in se approbant, in aliis eos non posse improbare; tum quia quæ ex legibus nostris Civilibus Romanis hanc in rem deducuntur, etiam ex Jure Germanorum proprio ab Imperatore ipso unâ cum Statibus Imperii promulgato & normam omnibus Imperii civibus præscribente fortissimè constabiliuntur, & quidem textu admodum specifico & fortissimo. *in R. I. Ratisb. de Anno 1594. §. Ebener maßē 68.* his verbis: wann eine einziæ Person NB. **Sonderlich die mit Mittel dem Reich unterworffen auff freyer Landstrassen einen bößlich erschuessen / oder eine dergleichen Mißhandlung thät / soll er für den NB. ordentlichen Richter / da Er die That begangen / verklagt werden.** Quem textum hanc in rem quoque maximè urgent Rutg. Ruland. *de Commiss. l. 2. c. 3. n. 6.* Arum. *diso. Jur. publ. vol. 1. disc. 13. qu. 7. pag. 253.* Just. Sinold. *eogn. Schütz. in Jur. publ. vol. 2. ex. 3. th. 12. lit. d.* Stamler. *d. reservat. imper. disc. 37. n. 3.* ex ratione, quod ibidem si non explicitè, *implicitè* tamen idem *de immediatis* statuitur; siquidem vox **Sonderlich** / Latinis præprimis, haud obscure significat, quod etiam alii, licet *immediate Imperio subjecti*, ab ordinario Judice loci puniri valeant, id quod proprio & nativo istius particulæ significatu satis liquidum reddi dispalescit ex scriptis Strauchii *in lex. part. jur. vocab. Prasertim. Besold. in thes. pract. vocab. Sonderlich.* Et ad eum modum quoque judicavit Fac. Jurid. hujus loci ad March. Bad. Anno 1714. d. 30. Mart. Denique quando pro decidenda hac causa in favorem nobilium immediatorum *ad Statum Imperii publicum modernum* magis respiciendum esse inculcant, vid. Dn. Ertel. *in d. obs. 39. in fin.* id quidem non incongruè urgent; Sed tamen &

hinc non sine ratione obverti posset, rem ita non confici & in dubio perinde relinqui ac ante, cum hoc sit in quaestione, quid Status publicus, quid Jura Statuum & jura nobilium immediatorum hoc in passu secum ferant: *his*, nobilibus sc. immediatis provocantibus ad *rationem immediatis*, & jurisdictionis Cæsareæ universalis in omnes immediatos, cui territoriorum domini nil præjudicare possint; *illis* verò, Statibus sc. & dominis territorialibus itidem provocantibus ad Statum publicum modernum, & *imprimis superioritatis territorialis, universalis* quoque in omnes indistinctè in territorio deprehensos ejusque Jurisdictioni obnoxios, in ipsis Capitulationibus Cæsareis toties quoties ita confirmatæ & munitæ, ut Cæsarea Majestas in ejus exercitio præjudicare vel concurrente, vel causas eò pertinentes ad se trahendo, nec velit nec possit, fide publicâ toties quoties solenniter interpositâ: vid. Capitul. noviss. moderni Imperatoris nostri Caroli VI. gloriosissimi *in art. 3.* ibi: **Wir sollen und wollen NB. in alle Wege die Deutsche Nation / das Heyl. Römisch. Reich und die Chur Fürsten / auch andere Fürsten / Graffen / Herrn und Stände bey Ihren Hoheiten / Rechten / Gerechtigkeiten / Macht und Gewalt bleiben lassen / NB. ohne Unsere und männigliches Eintrag und Verhinderung;** uti quoque ita judicavit laud. Fac. Jur. *in proxime cit. Resp. d. Anno 1714.* adeò ut nec privilegia in contrarium concedi possint, aut si jam concessa sint, cassari aut annullari, imò pro cassatis & annullatis ipso jure haberi debeant *in d. Cap. art. 3.* ibi: **auch Niemanden einig Privilegium dawieder ertheilen / und da einige dawieder ertheilet worden wären dieselbe gänzlich cassiren / und annulliren / auch hiemit cassiret und annulliret haben** &c. Et prostant hanc in rem quæ scripsit Dn. L. B. de Lyncker, in responsis suis Anno 1710. eoque tempore, ubi Augustissimæ Aulæ Imperialis Consiliarius jam existerat, typis vulgatis, & quidem *in Resp. 47. n. 26. sqq.* ubi ita: **da hingegen mit denen nobilibus immediatis in so weit es eine andere Beschaffenheit hat / daß nach Aufweis der Observanz solche so wohl ratione domicilii in cujusdam territorio constituti, und nicht weniger ratione contractus oder delicti in denen foris aliorum, auch mediatorum, wohl belanget werden mögen** &c. & porro: **Eine andere Bewandnuße hat es mit einem von Adel / welcher auch etwa in einigen Stadtgerichten delinquiret.** Nam ille, quia subjici potest Magistratui oppidano, quando domici-
lium

lium ibi figit, ideò etiam delinquendo potest subjici, quamvis dignitate major sit, weil die Dignität für sich keine Exemption machet. Hactenus ille. jung. in *Diss. de libert. Stat. Imp. sect. 2. §. 6. p. 49.* quibus ipsis ad observantiam, & insimul ad vim & effectum prorogationis hanc cognoscendi facultatem refert. Super quo ultimo quidem puncto, nempe an prorogatio immediatorum ad eum modum fieri queat? iterum valde disputari solet. Pro *negativa* pugnat Dn. ab Andler. in *Jurisp. publ. & priv. l. 2. t. 5. n. 3.* Rationes pro hac sententia facere videntur 1. quod in præjudicium Majestatis & Jurisdictionis Imperatoris talis prorogatio effectum habere nequeat. 2. Quod nec clerico id liceat in præjudicium Judicis sui Ecclesiastici *c. significasti 18. c. Si diligenti 12. x. d. for. comp.* 3. Quod præsumi nequeat immediatum alii immediato ita se subjectum velle, ut criminaliter cum eo procedere possit. Contrà pro *affirmativa*, quæ prorogationem hanc validam adstruit, militant hæ rationes: 1. quod nullibi nec Jure Civili, nec Canonico, nec Recessibus, aut aliis ordinationibus Imperii hæc prorogandi facultas nobilibus immediatis inhibita inveniatur, idque quotidie ita quoque sine ulla contradictione ab iis ipsis lubentissimè fieri exempla innumera doceant. Sic qui instrumenta obligationum, quibus se hodie in contrahendis debitis obstringunt, legerit, deprehendet, toties quoties se expressè prorogare Jurisdictionem in Principes & alios Status, & Judices aliàs non suos. Sic quoque huc referri merentur paulo abhinc adducta exempla, certi vitæ generis electi, quando nobilis immediatus Principis alicujus minister & officialis fit, Studiosus, clericus, miles, ubi sine dubio in hoc foro suo peculiari debet judicari, condemnari atque puniri, quod in confesso est. 2. Quod exinde simul evincatur, à clericis quibus id expressè prohibitum, ad nobiles immediatos, quibus nullibi prohibitum, non rectè inferri, cum & aliis jurebus atque privilegiis utantur clerici, aliis nobiles immediati, Knipsch. *d. c.* 3. Quod tratatitii juris sit, prorogationem jurisdictionis locum obtinere non tantum, quando *expresso* partium consensu fit in judicem aliàs incompetentem, *l. 1. l. 2. ff. d. jud. l. 1. C. eod. l. 18. ff. d. Jurisdic. sed & quando fit tacito consensu, ex circumstantiis qui colligitur atque inducitur. l. 4. C. d. jurisdic. omn. jud. l. 15. ff. eod. l. 2. pr. l. 33. ff. d. Iudic. l. 11. §. 1. ff. de Jurisdic. l. 22. ff. d. jud. l. 14. & subject. Auth. C. d. sent. & interloc.* Cum autem *Tacita* prorogatio duplex sit, *alia*, quæ constat

consensu *presumpto*, & ex circumstantiis collecto, veluti in litis contestatione coram incompetenti facta, omisâ fori exceptione declinatoriâ, ubi probatio in contrarium admittitur, *l. 2. pr. ff. d. jud. alia* quæ fundat se in consensu *ficto à lege inducto*, veluti in conventionem instituta coram iudice rei ad effectum reconventionis coram eodem iudice ex capite connexitatis causarum continuandæ & finiendæ, *d. l. 14. & Auth. C. d. sent. & interl.* qui consensus fictus etiam operatur contra nolentem & protestantem, cum protestatio facta sit contraria, & ita contra hanc fictionem aut præsumptionem legalem probatio in contrarium non admittatur, cum jus hoc non tantum præsumat, sed & fingat, statuatur atque disponatur, hoc ita & non aliter servari debere, quæ propterea dicitur *presumptio juris & de jure*, in quo quidem dissentire videtur Hahn. *ad Wesf. tit. d. jurisd. ad verb. prorogata* scribens, omnem prorogationem esse voluntariam, nullam legalem: Sed contrarium patet ex modò traditis, & quæ solidè isti doctrinæ opposuit Struv. *in S. J. C. Ex. 4. tb. 59. & ibid.* Müller. *in not. & addit.* Facile exinde conjicere datur, illius addubitationis *sub n. 3.* supra adductæ, quod immediatus præsumi nequeat alii immediato se ita subjecturum, ut cum eo criminaliter procedere valeat, robur perdurare non posse ad objectam in re ipsa & juris analogia fundatissimam illam distinctionem; delinquens enim, dum amator istius periculi existit & ipse se ipso suo facto huic sorti committit, vid. *l. 34. ff. d. jur. fisc. Nov. 7. c. 5. in pr.* atque in illo territorio delinquere mavult, meritò & ex ratione communis utilitatis atque securitatis leges eum obstringunt ad omnia ea, quæ ex hoc facto suo, quo alterius jurisdictionem violare transgressor legum omnium mavult, sequuntur. vid. Magnif. Dn. Præs. *in pos. contr. ad l. 4. J. tb. 1. lit. g. sqq.* Hæc sunt, quæ in utramque partem ita disputari possunt, quæ singula rectius trutinando facile quis judicaverit, cujus opinionis momenta prævaleant. Hoc certum est, quod potior DD. pars pugnet pro jurisdictione Statuum & Dominorum territorialium in ejusmodi delinquentes immediatos nobiles, uti hæctenus toties quoties, susque deque habitâ omni contradictione liberius exercitâ, ita & in juriis nostrorum tam publicorum, quàm privatorum ratione & analogia probè fundata, quamvis quâ facultatem & modum puniendi nonnulli distinguere velint, nonnulli verò eam sententiam indistinctè defensitent: uti videre est ex DD. à Knipschild. *in tr. d. jur. nob. c. 23. n. 57. sqq.* citatis, quibus addi possunt Myler. ab Ehrenbach.

bach.

bach. d. Princip. & Stat. Imp. c. 37. num. 10. B. Dn. Maurit. d. Nobil. §. 49. Mulz. in represent. Maj. Imp. p. 2. c. 26. n. 36. B. Dn. D. Grav. in assert. inaug. d. Austreg. aff. 11. B. Dn. D. Bardili, in diff. de judic. Imp. Aul. c. 5. sect. 10. th. 10. ubi ita: hanc complurium distinctionem, quod si immediatus in suo delinquat, solus Cæsar per judicium Aulicum, si verò in alieno delinquat, Judex loci, in quo delictum commissum, judicandi jus habeat, plausible defendi. Id quod dubium nullum habet in illo casu, si in suis territoriis deliquere; tum enim rectè pro Judice suo solum Cæsarem agnoscere dicuntur, qui vi Jurisdictionis Universalis in immediatos omnes & singulos summam eam potestatem exercet. Magnif. Dn. Præs. in Diss. de rex. Ord. Eq. immed. erga Cas. & Imp. th. 4. jung. th. 3. ibid. & Authores in extensiori Editione d. th. 3. citt. ubi, quomodo à Judiciis subalternis aulicis & provincialibus in Suevia & Franconia per exemptionem sibi prospexerint. Manet ergò fixum & irrefragabile quòd cum Status & Domini territoriorum ob delictum in hisce terris à nobilibus immediatis perpetratum, & hodie adhucdum quam maximè in sua quasi possessione jurisdictionis criminalis in eos delinquentes ibi deprehensos se manuteneant magnis animis omnimodo sustineant, & imposterum vix ac ne vix quidem expectari possit, ut inde desistant, sua sponte sequatur, à delinquentibus illis contra capturam, inquisitionem, & animadversionem adversus se in ejusmodi causis criminalibus à dominis territoriorum institutam, frustra *Exceptionem Nobilitatis immediate* hic objici.

XXII.

Secundo. In Probatione per modum subsidiarium torturæ. Quod si Judex criminalis nobilem ad torturam condemnet, rectè hic opponit *Exceptionem nobilitatis*, illiusque sive sanguinis, sive virtutis. Torqueri enim regulariter in imperio nostro non potest nobilis, l. 4. ad L. Jul. Maj. vid. Tiraqu. de nobil. c. 20. num. 139. ubi plures text. citat. Carpzov. in prax. crim. qu. 118. num. 76. Matth. Steph. de nobil. civ. c. 6. num. 41. seqq. B. Dn. Maurit. de nobil. th. 44. Knipschuld. de nobil. l. 2. c. 4. num. 103. seqq. ubi limitationes & ampliationes adducunt, inter quas imprimis & hanc, nisi Princeps consenserit. d. l. 4. aut crimina sint enormia Steph. d. l. Knipsch. d. l. Nec torqueri possunt alii in dignitate constituti, veluti Doctores, Licentiati, consiliarii, aliive clarissimi l. 6. C. d. prof. & Med. l. 10. C. de dign. junct. l. 4. §. 1. C.

de adv. div. judic. Carpz. d. l. num. 80. seqq. Halbritt. in Orat. de priv. Doct. p. 14. seqq. ubi plura huc pertinentia, quæ ibi videri possunt. Et hi uti torqueri regulariter non possunt, ita nec de regula terreri debent Farinac. in pract. criminal. qu. 41. num. 19. seqq. Halbritt. d. l. p. 16. seqq. Et quando aliter judicare Judex intendit, audiendus est reus allegando *Exceptionem Nobilitatis & dignitatis.*

XXIII.

Tert. In ipsa *animadversione & punitione* ex Nobilitate aut dignitate pænarum temperamentum, induci & nobiles aliosque in dignitate honoratiori constitutos regulariter mitius ac ignobiles atque plebejos puniendos esse Dd. comm. asserunt l. 6. ff. ad L. Ful. pec. l. 4. l. 12. ff. de incend. ruin. naufr. l. 6. ff. de extraord. crimin. c. fin. x. de pæn. c. 24. qu. 1. Tiraquell. d. c. 20. num. 108. seqq. cum ad citatis. B. Dn. Maurit. de nobil. th. 41. ubi explicat hanc regulam, & distinguit inter pænas in abstracto & in concreto spectatas. Et istam regulam saltem obtinere in pænis arbitrariis, quæ Judicis arbitrio ita relictæ, ut ipse de illis pro loci, temporis, personarum ratione æstimet & statuatur, non verò in pænis uniformibus, à lege taxatis, s. indiscriminatim & uniformiter impositis, ubi arbitrio Judicis nil permissum, sed justitia æqualiter administrari, & omnibus, ut hæcenus æqualibus, aptari debet, rectè statuitur. Tiraqu. d. l. n. 131. Carpz. pr. crim. qu. 38. num. 25. & qu. 82. num. 61. inclutum Fac. Jur. Collegium in hac Alma in Responso de Anno 1701. ap. B. Dn. D. Harpprecht. in Resp. Jur. crim. & civ. Resp. 35. num. 12. seqq. ubi quoque in specie in crimine incendii ex Ord. Car. art. 125. num. 14. seqq. blasphemix, num. 16. adulterii, latrocinii, veneficii, aliisque similibus n. 17. seqq. in specie quoque homicidii num. 20. seqq. nobiles pariter atque ignobiles uno eodemque puniri supplicio multis confirmat: quò nos remittimus. Denique & in generibus pænarum aliquando differentiam quandam inter honoratiores, & tam dignitate quàm sanguine nobiles in ordine ad vilioris fortis homines observari, e. gr. illos pænâ laquei non ita, ad minimum rariùs, affici ac hos. post alios Maurit. d. l. th. 42. jung. Philippi in Us. pract. Instit. l. 1. t. 1. ecl. 1. per tot. Carpzov. qu. 82. n. 61. Müller. ad Struv. Ex. 1. th. 18. in fin. laud. Fac. Jur. d. Resp. 35. num. 19. Nec fustigatione puniri ex aliis adducit B. Dn. Maurit. d. l. th.

th. 43. Halbritt. in Orat. de priv. doct. p. 21. & 22. In his ergò proficit aliquando *Exceptio dignitatis & nobilitatis sive virtute, s. genere talis*, prout res incidit in has vel illas hætenus memoratas circumstantias. Sed de quibus latius agendi tempus deficit.

XXIV.

Hæc exempli loco in hac materia, quæ latissimè patet, & per omnia ferè jurium nostrorum puncta s. momenta, quoties Doctores alii que graduati, aut in honore constituti, vel nobiles utriusque sortis singulari jure utuntur, de quibus videri merentur Tiraquell. Steph. Maurit. Halbritter. dd. ll. per tot. ferè, alii que passim, se ostendit, adduxisse sufficiat. Reliqua ulteriori indagationi aliorum lubentissimè relinquimus.

S. D. G.

Sanguine quî virtute pari præcellis avito,
Exemplo raro pagina docta probat.

Et priscâ Generis sat illustris nobilitate & scientiarum
eximiâ laude in spem publici boni egregiam
admodum conspicuo generosissimo Dn. Respondenti
Consalino suo æstimatissimo & Auditori suo per
quinquennium perindustrio de hoc erudito specimine
ex animo gratulatur, omnia secunda vovens

PRÆSES

Ad Generosissimum Dn. Respondentem
de *Exceptione Nobilitatis* egregiè differentem.

Quem Morum probitas, Majorum stemmata, Legum
Cultus, Personæ gratia nobilitant:

Huic an NOBILITATI SPECIALIA JURA negabis?

Si fortè EXCIPIAT: NOBILIS atqui EGO SUM!

Sic, teor, EXCIPIENT MOX TEMET honoribus amplis

PRINCEPS, NOBILITAS, cum THEMIDE ipsa Venus.

J. G. Hærlin, Sereniss. Duci Wurtemb.
à Consil. Regiminis.

In die Hoch-Edler ist so Stand als Kunst vereint /
In die wird Ruhm und Glanz der Hohen Ahnen leben,
Wer deine Weisheit hört / muß dieses Zeugniß geben;

Was

Was Wunder? wann dann auch mein schlechter Kiel erscheint;
Und wünschet/ weil Ich Theil an deinen Ehren nemme/
Daß nichts/ was dir Fatal, den Lauff des Glückes hemme.

Mit diesen wenigen Zeilen wolte seine Ergebenheit zeigen/
des Herrn Bruders ganz gehorsamster Knecht

Carl Sigismund de Zigesar.

Sogleich das Schicksahl mich nach Norden hingetrieben,
Woselbst den Boreas die wilden Gluthen regt;
So bitt Ich Wehrter Freund doch fernerhin zu lieben/
Den der viel Särtlichkeit beständig zu dir hegt.
In dieser Hoffnung nun/ da tracht Ich zu besingen/
Den höchst-erwünschten Tag/ an dem Sich Pallas freut/
Weil man in Tübingen hört deinen Ruhm erklingen/
Und jede Muse dir des Sieges-Palmen streut.
Ich gratulire dann/ denn dein Verdienst zu loben/
Ist mein gar schwacher Kiel zu schlecht und zu gering;
Des Segens Überfluß beschütze dich von Oben/
Daß alles in der Welt nach Wunsche dir geling!

Hoch-Wohlgebohrner Herr Respondens, Insonders Wehrtgeschickter
Gönner und Freund/ dieses sind die jenigen Zeilen/ mit welchen
über Dero höchst-rühmlichen abgelegten Specimine academico,
seine sonderbare rejoissance darlegen wollen ein fast 5jähriger
academischer Diener und Freund.

Eberhard Draing.

Quid sunt quæso isti, quibus est in Origine solâ
Quam jactare solent, gloria tota fita?
Qui fatagunt Titulos Majorum & facta referre,
Sed nunquam propriis æquiparare student.
Sunt aliquid, fateor, Generis primordia clara,
Resque Patrum celebris; sunt aliena tamen.
Nam Genus, & Proavos, & quæ non fecimus ipsi
Marte vel Arte bonâ, vix ea nostra putes:
Nascitur ex solo propriæ Virtutis & Artis
Promerito verus Nobilitatis honor.
TU mihi, MENZINGI, numero excipiendus eorum est
Sensa eadem Tua sunt judiciumque, scio.
Esse quidem insignis quoque Stirps fulgorque Paternus,
Sunt pariter meritis Stemmata Clara TIBI;
Ecquis enim nescit MENZINGIANA? Per ipsas
Hæc satis Terras splendida Fama patet.
At Generosa tamen minimè requiescit in Illis,
Mens Tua, sed potius respicit ulterius:

Scili-

Scilicet hoc omni curâ nifuque laboras,
 Ut PATRIBUS possis æmulus esse TUIS.
 Sædilitas Studiumque sagax Te evexit ad Artes,
 Nobilis Ipse animus culmine magna petit.
 Hinc hodiè imprimis ILLUSTRi NOMINE præstas
 Rem dignam, scandens pulpita docta Scholæ.
 Publica dumque implet Subsellia sermo peritus,
 Publica Lux etiam lucida cuncta facit.
 Plaudunt Pierides linguis manibusque sonoris,
 Lætaque sic Studiis sunt cynosura Tuis.
 Quod felix faustumque cadat! Sic auguror indè:
 (Augurium Astri potens pondus habere sinat?)
 En! Tibi Magnates posthac Majora gerenda.
 Moxque Tuis meritis præmia digna dabant;
 Eminus utque Tuos jamjam spectamus Honores:
 Sic & apud Doctos Nomina Lausque stabunt.
 Quisquis enim VIRTUTE TUA cluit atque MINERVA,
 Is simul & DOCTIS PRINCIPIBUSque placet.

Ita Perillustri & Generosissimo Domino à Menzingen,
 Virtute simulatque egregiâ Eruditione insigniter
 Nobili summo cum applausu Literatorum publicè
 disputanti. in monumentum perenne, obstrictis-
 mè sincerique animi affectum merito accinit

Joh. Bernh. Gaupp, Eßling.
 LL. C.

Nobile jam specimen studiorum Nobilis edit,
 Cum de Nobilium juribus egregie
 Differit: ostendens generoso stemmate natis
 Quæ jus concessit splendida jura viris
 Hinc aliquod dignum Te, tractas, Vir Generose,
 Præclaras vires ingenique probas
 Juraque Nobilium cum jam tuearis Amice,
 Nostra Themis spondet præmia digna Tibi
 sic

Generosissimo atque Nobilissimo Dn. Respondenti, Amico
 suo singulariter dilecto, cum almæ huic Eberhardinæ
 publica Disputatione valediceret, gratulatur, atque fau-
 stos viales simul apprecatur

Petrus Draing.

I

Acro-

Acrostico Perpetuo

Dedicato alle rare qualita' e virtu' dell' Illustrissimo Signore Sig.
di Menzingen mio Stimatissimo Padrone, Nell' occa-
sione, che pubblicamente disputa nella nostra
Academia di Tubinga.

Fiafi	Melice á	mauorirui	Hebo
ERccelfi	Elegga	Elogii ad	Essaltarui
Rilucanti	Raggion	Risposte	Rare
Date e delle	Dotti il	Don si	Dinotate
In Illustre	Ingegn	Intendimento	Innato
Nobil	Zascesti edi	Zobilta'	Zarrate
Vagli	Applausi	Vaggiongo imiei	Vuguriz
Zascanui i	Zettari edi	Zociuo	Ziente
Dotto	Difensor	Dichiarator del	Dritte
Oricano d'	Onor L'	Orbe t'	Onors
Vcendi all'	Vmistá ed	Vllacci l'	Vlme
Menzingen sei di	Molti	Willa	Meriti
Accedendo	Missi ogn'	Wccellenza	Merterea
Zasconda	Zissun il tuo	Zobil	Zome
Nifrato in	Nero da'	Zodiaca	Zona
Imitator	Immortal d'	Idee	Illustri
Ze nuocanli se	Zubbi e	Zere	Zotti
Gioisca	Diocondo depis'	Gloriosi	Diorni
Aternizi l'	Esser tuo un'	MHO	Aterno
Zodriscanni i	Zembi di	Zettarea	Zene

In segno di perpetua Servitù ed ossequio Il suo stesso Fedelissi-
mo & Humillissimo Servitore

Francesco de Gregoriis, Maestro di Lingua.